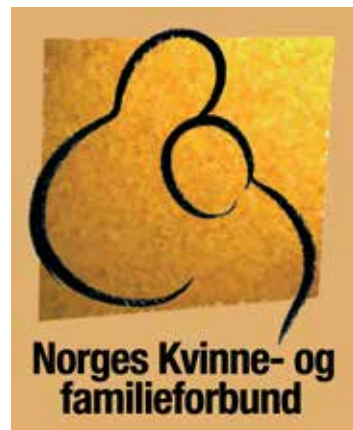

Kvinner & Familie

Nr.2/2018

MEDLEMSBLAD FOR NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

Føde- og barseltilbudet

Forsidefoto: shutterstock.com

Kvinner & familie

Nr. 2 2018

132. årgang - Grunnlagt 1887

Redaktør

Lene Søgaaard Gloslie

Utgiver:

Norges Kvinne- og familieforbund

Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Telefon: + (47) 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Annonser:

post@kvinnerogfamilie.no

Abonnement:

Kan bestilles hos utgiver: NOK 150,- pr. år.

Medlemmer av forbundet får bladet gratis

Design:

Cathrines.cmykeri/chfuglei@gmail.com

Trykk: Gamlebyen Grafiske AS

Opplag: 3250

Redaksjonsrådet:

Lene Søgaaard Gloslie:

redaktor@kvinnerogfamilie.no

Mette Gunnari:

mette@kvinnerogfamilie.no

Sonja Kjølraug:

sonja@kvinnerogfamilie.no

Elisabeth Rusdal:

elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Wenche Rolstad:

wenche@kvinnerogfamilie.no

Internettadresse:

www.kvinnerogfamilie.no

Frist for stoff: 15. august 2018

Ettertrykk og kopiering av
Kvinner & families stoff og annonser
er ikke tillatt uten etter avtale.

ISSN NR: 1891 - 7992

ISSN NR trykt utgave: 1500 - 3000

Norges Kvinne og familieforbund

Hensikt: Styrke familiens posisjon gjennom
tiltak som gir tid og mulighet til omsorg for
hverandre.

Visjon: Anerkjennelse av kvinners ulike valg
gjennom livsfaser. Verdsetting av familien som
bærebjelke i utviklingen av et godt samfunn.

K&F er tilsluttet:

Nordens Kvinneforbund (NKF)

Associated Country Women of the World
(ACWW)

KFB (Kvinner frivillige beredskap)

FOKUS Forum for Kvinner og Utviklings-
spørsmål

Leder

Elisabeth Rusdal

Forbundsleder

Vi kan når vi bare vil

Vi har de siste årene vist at vi kan og får til ting
når vi vil, våger og går inn for det.

Vi har klart å sette føde- og barseltilbudet
skikkelig på dagsorden. Ikke for en kort tid,
men flere ganger over en lengre periode. Og
vi er neppe ferdig med den saken ennå. Her
har både lag, kretser og enkeltmedlemmer
engasjert seg.

Vi har i flere andre perioder satt skolemat på
dagsorden. Vi har også satt mat til eldre på
dagsorden.

Vi har tatt til orde for at kvinner og barn i
konflikter må lyttes til, ivaretas og ikke brukes
som strategiske våpen i konflikter.

Vi har gjennom Kvinner Frivillige Beredskap
(nå Norsk Totalforsvars Forum) satt behovet
for tilfluktsrom på dagsorden. Vi vet at kretser
og lag har fulgt dette opp.

Vi har tatt opp dette med beredskapslager for
jodtabletter og at noe må gjøres for å sikre at
tablettene ikke går ut på dato. Dagens lager
gikk ut på dato og dermed holdbarhet for mer
enn 10 år siden. Dette er nå en sak som det
arbeides med.

Gjennom flere runder har vi satt behovet for
lager av matkorn på dagsorden. Det har vært
resolusjoner blant annet på landsmøter. Vi har
vært møtt med skuldertrekning og avvising.
Etter flere runder med naturhendelser i
Europa siger det sakte inn hos myndighetene
at behovet er der for et matkornlager.

Slik kunne jeg fortsatt å ramse opp, for det
er ikke lite vi har av påvirkningsmuligheter.
Derfor er det viktig at vi fortsetter dette
arbeidet. Noen ganger tar det lang tid, andre
ganger løser det seg veldig raskt.

Det at ting tar lang tid kan gjøre at vi kan bli
litt motløse. Men vi må ikke gi opp. Vi må

se andre veier, nye argumenter og andre
metoder. Det er lov å være lei og sliten,
men vi må ikke gi opp. Det er nettopp det
at vi ikke har gitt opp som gjør at vi fortsatt
finnes som kvinneorganisasjon. Og som en
organisasjon hvor både kvinnepolitiske saker
og familiepolitiske spørsmål er på dagsorden.
Og våre muligheter til å bringe dette inn i
internasjonale felleskap gjør oss unike.

Jeg er sikker på at våre forgjengere mange
ganger også var slitne og litt demotiverte.
De fikk kanskje nye med på laget eller fant
nye veier for å arbeide med løsninger. Så kom
løsningene.
Den muligheten må vi også benytte.

Og vi har plass til nye medlemmer og nye
krefter. Vi må våge å se nye veier for å finne
løsninger, og samtidig forsøke samme
framgangsmåte som vi har gjort tidligere.
For ting kan ha endret seg og plutselig får vi
medhold.

Vårt samfunn er i endring og nå skjer endringer
raskere enn før. Da må vi henge med og bruke
mulighetene.

Nettopp dette med samfunn i endring
er innholdet i temaet for landsmøtet til
høsten. Landsmøtet som er forbundets
øverste myndighet. Det er der sakene og
arbeidsmetodene våre stokes ut. Med andre
ord – det viktigste arrangementet. Og som
medlem hos oss kan du delta. Bruk muligheten.

Sammen skal vi legge veien for nye løsninger
og løfte saker som er viktige. Sammen skal vi
vise at der det er vilje er det vei! Vi er klare til å
møte fremtidens utfordringer!

Elisabeth Rusdal, forbundsleder

Redaktør

Lene Sogaard Gloslie

Redaktør

Endelig er våren her, og om ikke mange ukene kan vi se frem til sommer, ferie og forhåpentligvis godvær. Sommeren er tiden for å lade opp til høstens aktiviteter og ikke minst årets landsmøte, der vi håper at mange av dere vil ta veien.

Landsmøtet er en viktig møteplass for forbundets medlemmer. I år søker valgkomiteen etter nye krefter til viktige verv. Hvis du er en av dem som kunne tenke seg å bidra til forbundets arbeid og stille til valg, oppfordres du til å melde deg til tjeneste. Du er velkommen til å kontakte Anne Enger om du ønsker å vite mer om de ulike vervene.

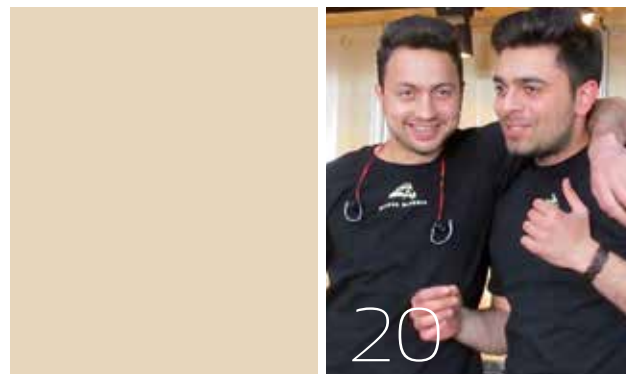
Senvinteren og våren har vært preget av debatten rundt føde- og barseltilbudet. Oppslag i media om Haukeland sykehus og deres planer om å sende fødekvinne hjem seks timer etter fødselen har satt sinnene i kok. At barsel er mer enn fødsel ser ut til å ha unnslettet planleggerne av den nye kvinneklinikken som skal stå klar i 2022.

Sentraliseringen av fødetilbudet og nedbyggingen av lavrisikoenheter har pågått over lang tid. Samtidig er bemanningen av jordmødre og helsesøstre i kommunene ennå ikke på det nivået Helsedirektoratet mente det skulle være i 2010, og det var før de nye barselretningslinjene kom i 2014. Det tar tid å bygge opp kompetanse og ressurser i kommunene. Spørsmålet er hvordan kommunene skal ivareta sine forpliktelser overfor barselskvinner og nyfødte.

Iveren etter å effektivisere og bygge ned en tjeneste for de aller mest sårbare før man har bygget opp et tilbud i kommunene, bekymrer mange. Det må sikres at helsestasjonene har et utvidet tilbud på plass for mor og barn for å ta unna for det økte behovet ved slike dramatiske endringer i tjenestetilbudet, sier Kristin Sofie Waldum-Grevbo, leder av Landsgruppen av helsesøstre.

Det skjer mye spennende rundt om i lokallagene, og medlemmer over hele landet setter stor pris på å lese om aktiviteter i andre lag. Send gjerne tekst og bilder til redaktor@kvinnerogfamilie.no og fortell hvordan nettopp ditt lag har gjort seg bemerket i nærmiljøet. Vi gleder oss til å høre fra dere!

God lesning!

Innhold

KVINNEHELSE

Nedbygging uten oppfølgingsplan	4
Må være kvinnens valg	6
Pårørendes omsorg - velferdsnasjonens olje?	9
Sårbar, gravid og ny i Norge	12
Foreldrekontroll og barns medievaner - en illusjon?	14

LANDSMØTE

Innkalling til landsmøtet 2018	17
--------------------------------	----

INTERNASJONALT UTVALG

Nytt fra prosjektene	22
----------------------	----

NYTT FRA FORBUNDET

Derfor reagerer vi, statsråd Høie	24
Ny folkehelsemelding	25

LOKALSTOFF

Gler seg over gode skulematvaner	26
----------------------------------	----

BEREDSKAPSUTVALGET

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund	28
Liste over K&Fs tillitskvinner	30

 - følg oss på facebook

OPPDATER DEG PÅ HVA SOM SKJER I FORBUNDET! DU FINNER LINKEN TIL FACEBOOKSIDEN PÅ NETTSIDENE VÅRE. HER FÅR DU LØPENDE INFORMASJON, DU KAN KOMMENTERE OG DELTA I DISKUSJONEN. VI SEES PÅ FACEBOOK!

Nedbygging uten oppfølgingsplan

Er vi i ferd med å flytte noen grenser som synes uforsvarlige?

Kristin Sofie Waldum-Grevbo.
Foto: Camilla Moe Røisland

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Iveren etter å effektivisere og bygge ned en tjeneste for de aller mest sårbare før man har bygget opp et tilbud i kommunene er skummel, sier Kristin Sofie Waldum-Grevbo, leder av Landsgruppen av helsesøstre.

MANGLENDE SYSTEMER

Tilsynsrapporten fra flere år tilbake viser at overgangene fra sykehus til kommunene ikke fungerer optimalt. Systemene er ikke på plass. En enkelt ting som elektroniske fødselsmeldinger må være på plass og fungere før kommunene kan overta ansvaret for barselomsorgen. I enkelte tilfeller tar det uker før kommunene får beskjed om at barnet er født, noe som er en forutsetning for å kontakte familien for hjemmebesøk.

På tross av dette planlegges det nå ytterligere nedbygging av barseltilbudet på sykehus, og tidlig utskriving bare noen timer etter fødsel løftes fram som et nasjonalt mål.

Det må sikres at helsestasjonene har et utvidet tilbud på plass for mor og barn for å ta unna for det økte behovet ved slike dramatiske endringer i tjenestetilbudet, sier Waldum-Grevbo, som påpeker at det tar tid å bygge opp kompetanse og ressurser i kommunene. Bemanningen i helsestasjons- og skolehelsetjenesten i landet er ennå ikke på det nivået Helsedirektoratet mente det skulle være i 2010, og det var før de nye barselretningslinjene kom i 2014.

NYE ANBEFALINGER

Helsedirektoratet utarbeider i disse dager nye anbefalinger for hvor mange jordmødre og helsesøstre det bør være i kommunene.

Det ble gjort en grundig utredning i 2010. Dersom disse anbefalingene hadde blitt fulgt, ville vi ha vært et stykke på vei. Samtidig ble det utarbeidet nye retningslinjer for barsel i 2014 som krever ytterligere økning i bemanningen av både jordmødre og helsesøstre. I følge retningslinjene er det en anbefaling om besøk av jordmor tidlig etter hjemkomst, deretter av helsesøster og ekstra hjemmebesøk ved behov, sier Waldum-Grevbo.

Det er et fåtall av kommunene som følger denne anbefalingen fullt ut i dag. Det er varierende praksis for tilbudet etter hjemkomst i kommunene, og varierende praksis hos sykehusene ved hjemsendelse.

TIDLIG HJEMREISE

I dag har vi fremdeles i hovedsak en god

fødsels- og barselomsorg, men vi er på vei til en fremtid vi ikke liker. Tilsyn viser at det allerede gjøres feil og at avvik registreres. Hvis fødende skal sendes hjem tidlig etter fødsel vet vi ikke hvem som vil trenge oppfølging ved for eksempel amming. Helsetilstanden til mor og barn er uavklart og i realiteten overlater man til foreldrene å gjøre vurderinger om barnets helse, sier Waldum-Grevbo.

Det er viktig at foreldre opplever en god start med barnet. Tidlig hjemreise kan bidra til det skapes unødvendig stress i en sårbar tid, men også mange unødvendige reinnleggelser.

Det å være veldig lenge på sykehus er ikke nødvendigvis den beste løsningen, men alternativet krever oppfølging hjemme etter fødselen. Blant annet vil manglende oppfølging kunne føre til at fødselsdepresjoner ikke blir oppdaget og fulgt opp. Helsetilstanden til barnet ved gulsot eller andre tilstander er en risiko som det kan være svært vanskelig for foreldre å bedømme på egen hånd, sier Waldum-Grevbo.

SKADET AV GULSOT

I Danmark har for første gang på flere år barn fått hjerneskade på grunn av ubehandlet gulsot. Siden barn med gulsot kan bli oppfattet som barn som er rolige og sover mye, er det ikke lett for foreldre å bedømme barnets helsetilstand.

Dersom barselsretningslinjene blir fulgt, vil det være mulig å sikre at barnets helsetilstand fanges opp av jordmor og helsesøster på hjemmebesøk. Men når tilbudet etter hjemkomst fra sykehus ikke er bygget opp, innebærer dette en økt risiko for at vi vil oppleve dette også i Norge, sier Waldum-Grevbo.

VALGFRIHET

Jordmors kompetanse handler mye om mors helse. Sammen med helsesøsters kompetanse om befolkningen mellom 0 - 20 år utfyller de hverandre, sier Waldum-Grevbo, som mener at helsestasjonen er en naturlig arena for alle normale svangerskap. Der vil den gravide kunne få oppfølging av både jordmor og helsesøster i et samarbeid.

Dette samarbeidet er viktig. Alle gravide

kan velge om de vil gå til fastlege eller jordmor, men mange steder er det ingen reell valgfrihet. Det kan være fordi det ikke finnes jordmor på stedet eller stillingsprosenten er så liten at køen blir for lang.

TRENGER FLERE HELSESØSTRE

I 2017 var det 2720 helsesøstre i hele landet. Det estimerte behovet i 2010 var omlag 3000.

Helsesøstrene skal nå en hel barne- og ungdomsbefolkning med disse ressursene. Samtidig er det stadig flere oppgaver som tilfaller denne tjenesten. Med en økt andel flyktninger, psykiske helseutfordringer, voldsforebyggende arbeid, i tillegg til økt ansvar for barselomsorgen, er det åpenbart at vi trenger flere helsesøstre, sier Waldum-Grevbo.

Helsesøstrene fordeles på kommunene, innen smittevern, i barne-, ungdoms-, og videregående skoler og ved helsestasjoner. Ved de endringene som inntreffer ved tidlig hjemreise etter fødsel tillegges helsesøstrene stadig mer ansvar.

UTDANNINGSKAPASITETEN MÅ ØKES

Antall helsesøstre har økt med ca. 300 siden 2014. Med økte oppgaver og ansvarsområder er dette allikevel ikke tilstrekkelig.

Utdanningskapasiteten har ikke økt i tråd med det økte behovet for stillinger. Dette er det ikke tatt høyde for i opptrappingsperioden der stadig mer ansvar vil legges over på helsesøstre. Samtidig melder fylker om at de har problemer med å tiltrekke seg kompetente søkere, sier Waldum-Grevbo.

Helsesøsterutdanningen er et populært studie med høye inntakskrav. Utdanningskapasiteten er imidlertid for lav. Trondheim så behovet for helsesøstre som vi står overfor og valgte å øke sin utdanningskapasitet med ti plasser i år. Waldum-Grevbo håper at flere ser det økte behovet for helsesøstre og setter inn strakstiltak.

Må være kvinnens valg!

Kvinneklinner, fødestuer og sykehus, men også hjemmefødsel bør være et reelt alternativ, trygt og gratis for de kvinnene som ønsker det.

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Den norske jordmorforening er for et differensiert og desentralisert føde- og barseltilbud. Sentraliseringen de siste tretti årene har ført til at antall fødesteder er redusert fra 95 til 45 på landsbasis. Dette fratar kvinnen et reelt valg. Samtidig vil endringer i barselsomsorgen gi nye utfordringer som krever en bedre oppfølging etter fødsel enn den som tilbys i dag, sier Kirsten Jørgensen, leder i Den norske jordmorforening.

FØDENIVÅ OG SENTRALISERING

– Vi er opptatt av strukturen i fødetilbudet og at det legges tilrette for en forsvarlig bemanning, at jordmor er tilstede under fødsel, og at det skal være mulig å beholde et fødetilbud der en fødsel kan gjennomføres på en naturlig måte. Kvinnens helsetilstand og egne ønsker for fødselen må tas med i betraktningen, sier Jørgensen.

Den norske jordmorforening er bekymret over tildels kaotiske forhold på flere av de store fødeenhetene. Dette skaper uro for de fødende og for jordmødrene.

– Det er nødvendig å gjøre det mindre travelt på fødeenhetene. Trygghet, ro og god oppfølging under fødselen er vesentlig for hvordan fødselen forløper. Et desentralisert fødetilbud med lavrisikoenheter tilbyr kvinner nettopp dette. Dessverre går utviklingen i den motsatte retningen, mot sentralisering og store fødeenheter, sier Jørgensen.

TRYGGHET, IKKE KAOS

Mange kvinner blir ikke sett til av jordmor etter fødsel ved fødeenhetene. Jørgensen mener avviksmeldingene vi allerede har i dag viser at travelheten ved de store fødeenhetene i mange tilfeller fratar de fødende trygge rammer. Det viser også at det er prematurt å sende de fødende hjem tidlig etter fødsel før oppfølgingen er sikret i kommunene.

– Avviksmeldingene viser at kvinner har opplevd å ikke få hjelp til amming, eller til å gå på toalettet. Flere kvinner ønsker keisersnitt fordi de føler utrygghet. Som Gro Harlem Brundtland sa det, alt henger sammen med alt.

AMBULANTE FØDSLER

– Vi ser også en trend med stadig flere ambulante fødsler, der kvinnene ikke når frem til sykehusene før fødsel, men føder i bil på vei til fødestedet. Tendensen går derfor mot at flere kvinner føder uten kvalifisert fødehjelp. Sentraliseringen av fødesteder innebærer derfor i seg selv en risiko. Å opprettholde lavrisikoenheter lokalt ville forhindre en slik utvikling.

Jørgensen er også opptatt av situasjonen for våre nye landsmenn, som utgjør 30 % av de fødende i Oslo. Språkbarrierer og i mange tilfeller et manglende nettverk gjør det viktig å ta vare på disse.

– Det skal være trygt å føde i Norge, uansett hvor du bor og uansett hvilken sosial situasjon du er i. Kvinnene skal kunne vite at det finnes en jordmor som kan kontaktes både gjennom graviditet og fødsel, sier Jørgensen.

FLESTE FRISKE

De fleste gravide kvinner i dag er friske. Siden alderen på fødende kvinner er i endring og flere får barn senere i livet enn tidligere, kan de ha pådratt seg livsstilssykdommer. Men de fleste kvinner er friske og føder friske barn. Dette innebærer at de aller fleste ikke har behov for den tekniske kompetansen, medisinske ekspertisen og overvåkingen som tilbys ved sykehusene, sier Jørgensen.

Om lag 30 % av de fødende kvinnene har behov for medisinsk ekspertise og overvåking. De resterende 70 % av fødende kvinner vil derfor kunne gjennomføre en trygg fødsel på fødesteder der det er tilrettelagt for naturlig fødsel og lav risiko i medisinsk henseende.

LAVRISIKOENHETER NEDLEGGES

– På tross av at de fleste ikke har behov for høy medisinsk ekspertise under fødsel, er det lavrisikoenhetene som legges ned. De mindre, jordmorstyrte fødeenhetene som gir de fødende mulighet til å føde trygt og i rolige omgivelser. Fødestuen i Mosjøen er lagt ned. Føderiket i Oslo ble lagt ned. Her

ble de fødende tilbudt å føde i spa-lignende omgivelser, uten smertestillende midler og med svært tett oppfølging, forteller Jørgensen.

Alle alternative fødetilbud i Oslo er nå samlet på ABC-klinikken på Ullevål sykehus. Jørgensen mener det er bekymringsverdig at lavrisikoenhetene rundt i landet nedlegges.

– Fødeloftet i Stavanger er et populært alternativ til fødeavdelingen på sykehuset. Mange kvinner ønsker en naturlig fødsel når det er mulig. Erfaringsmessig vet vi også at det innebærer færre fødekomplikasjoner når kvinnene blir fulgt opp av jordmor gjennom fødselen. Dette handler om trygghet for fødekvinnene, men også om at fødselen skjer uten unødvendig stress og uro, sier Jørgensen.

BARSELSOMSORG I ENDRING

– De varslede endringer i liggetiden etter fødsel krever bedre oppfølging i kommunene. Slik situasjonen er i dag er det kun to av ti kvinner som får tilbud om hjemmebesøk i barseltiden. Mens noen kommuner ikke har tilbudet, er det andre som kun prioriterer førstegangsfødende. Andre igjen følger bare opp og gir et tilbud til de kvinnene som er gravide, sier Jørgensen.

Tilbudet om jordmortjenester i kommunene kan ikke fortsette å være en salderingspost dersom kommunene skal følge opp sine forpliktelser.

BEKYMINGSFULL UTVIKLING

Både når det gjelder bemanningen og rekrutteringen av jordmødre ser vi en bekymringsfull utvikling. Ved de store fødeenhetene er situasjonen så kaotisk at jordmødre ikke orker å stå i fulltidsstilling. Rekrutteringen blir vanskelig, og selv unge jordmødre blir i stillingene i kort tid, forteller Jørgensen.

Samtidig er det et vedvarende problem at jordmorstillinger ute i distriktene er små, gjerne kun ti til tjue prosents stillinger. Dette oppfyller krav kommunene må møte om å ha jordmorkompetanse, men stillingene er for små til at de kan utgjøre et levestruktur.

– Jordmødre skal være en del av kjernekompetansen i kommunene. Finansieringen av denne kompetansen er imidlertid en utfordring. Takstene for jordmødre er lave, på tross av at de kan utføre oppgaver som avlaster fastlegene, som å ta blodprøver eller sette inn spiral. Det må lønne seg å ha jordmødre i kommunene,

derfor må takstene høynes. Jordmødrenes kompetanse må synliggjøres, men for å oppnå det må deres kompetanse gi uttelling i kommunekassen, sier Jørgensen.

STOR MANGEL PÅ JORDMØDRE

– Gravide kvinner står i kø for å komme til jordmor gjennom graviditeten i enkelte kommuner. Dessverre er tilbudet for lite eller ikke-eksisterende, noe som innebærer at kvinnene ikke får tilgang til den kompetansen en jordmor kan tilby. Kvinnene skal ha et reelt valg når det gjelder å kunne gå til jordmor i svangerskapet, sier Jørgensen.

Jordmødrene har en helhetlig kompetanse på kvinnehelse fra vugge til grav og kan samtidig bidra mye når det gjelder forebyggende arbeid. Fødselsdepresjoner er et økende problem med store mørketall, og noe som krever oppfølging. Her har jordmødre en viktig rolle i å oppdage tilstanden. Mangelfull oppfølging i barseltiden fra kommunenes side kan føre

til at kvinnene ikke får den oppfølging de har behov for.

– Jordmødre kan også bidra til å avdekke livsstilsendringer som kan være nødvendige, men også eventuelt misbruk av alkohol eller rus, eller vold i nære relasjoner. Mors helse i svangerskapet legger grunnlaget for barnets helse, sier Jørgensen.

NYE ÅRSVERK IKKE NOK

– Fra 2014 til 2018 har vi sett en økning i antall årsverk for jordmødre, med 85 nye årsverk i perioden, hvorav 47 nye i løpet av det siste året. Det er ikke veldig mye sett i forhold til behovet, men allikevel et signal om en endring, mener Jørgensen.

Mediesakene som har satt søkelys på føde- og barseltilbudet har også synliggjort behovet for flere jordmødre ute i kommunene.

– I dag har vi omlag 380 jordmorårsverk på landsbasis. Dette er ikke nok til å sikre en god oppfølging for gravide og barselkvinner

rundt om i kommunene. Når kvinnene skal reise tidligere hjem etter fødsel er det helt nødvendig at kommunene har en fungerende jordmortjeneste som står klar til å ivareta fødekvinnene i barseltiden, slår Jørgensen fast.

Hun påpeker at behovet for jordmødre tilsier at 600 - 700 nye årsverk er nødvendig for å oppfylle kommunenes forpliktelser.

SETTER DAGSORDEN

Jørgensen ser en positiv utvikling i samspillet mellom frivillige organisasjoner som står sammen i kampen for en trygg og god føde- og barselomsorg.

– At det jobbes praktisk, at mange står sammen og setter dagsorden i det offentlige rom betyr mye. Dette innebærer at organisasjonene sammen klarer å målbære en bekymring, og evner å få politikernes og medias oppmerksomhet om en sak som handler om hvilken start på livet vi ønsker å gi våre fremtidige generasjoner, avslutter Jørgensen.

FNs INTERNASJONALE FAMILIEDAG 5. MAI

Familiespørsmål var gjenstand for økende oppmerksomhet i FN i 1980-årene. Det var mange temaer, men særlig fokus på familiens økonomiske og sosiale kår var viktige.

Mot slutten av 1980-årene ble medlemslandene spurt om man skulle ha et internasjonalt familieår. Dette ble vedtatt i desember 1989 og FNs Internasjonale familieår var i 1994. På bakgrunn av dette og økt press, blant annet fra vårt forbund i særdeleshett ble det i 1993 vedtatt at 15. mai hvert år skulle være FNs internasjonale familiedag.

Til slike FN dager er det et tema vedtatt av FNs familiekomité. Det er nytt tema hvert år. På bakgrunn av det vedtatte temaet kommer det et eget budskap fra FNs generalsekretær.

Temaer fra tidligere år samt budskap de siste årene finnes på FNs hjemmesider. FN-sambandet her i Norge har også informasjon om familiedagen.

K&F OG FAMILIEDAGEN

Det er klart at vi kanskje her i Norge hadde sett at FN hadde valgt en annen dag lenger

unna 17. mai. Likevel lar det seg gjøre å markere dagen. Vi har hatt tradisjon for å sende ut informasjon til ulike redaksjoner om familiedagen og bakgrunnen for den i god tid før selve dagen. Videre har vi sentralt utarbeidet vårt eget budskap i tråd med temaet. Budskapet bygger på synspunkter fra Prinsippprogrammet

ÅRETS FAMILIEDAG

FN har valgt at tema for FNs internasjonale familiedag i år skal være «Familien og inkluderende lokalmiljøer». I forbindelse med temaet så henviser FN også til bærekraftsmål nr. 16 om å arbeide for rettferdighet, fredelige og inkluderende nærmiljøer.

Tradisjonen tro har vårt forbund i anledning dagen et budskap i tråd med temaet. Vårt budskap i år er:

«Vi må sørge for å ha åpne og inkluderende nærmiljøer som et virkemiddel i integreringsarbeidet. Ansvar for dette har

vi alle, også våre nye innbyggere uavhengig av etnisitet.

Vi utfordrer lokale lag og foreninger til å lage sosiale møteplasser. I år utfordrer vi særlig innvandrersorganisasjoner lokalt til å ta initiativ til å invitere andre organisasjoner i sine lokalsamfunn til samling. Videre utfordrer vi de som mottar slike invitasjoner til å møte opp og delta. Det er gjennom kunnskap om hverandre at vi kan oppnå enda mer inkluderende nærmiljøer. Dette er essensielt for å oppnå fredelige og gode oppvekstvilkår både for barn og unge og selvsagt familiene.

Familien er den minste og grunnleggende enheten i et demokrati. For enkeltmennesket er familien som hovedregel den viktigste arena for kjærlighet, trygghet, tilhørighet, omsorg og personlig og sosial utvikling. I dag påvirkes vi også mye av de sosiale nettverk vi har i miljøet rundt oss. Her spiller lokalsamfunnene en viktig rolle.»

Pårørendes omsorg - velferdsnasjonens olje?

Livet endrer seg – noen ganger fort, andre ganger over tid. En dag får noen nær oss en diagnose, det skjer en ulykke eller noen ramler ut i en avhengighetssituasjon.

Noen får et barn som aldri vil klare seg selv eller vi ser at våre eldre blir svakere.

Er det godt å være pårørende i Norge?

AV: ANNE-GRETHER TERJESEN, FAGSJEF OG ANITA VATLAND, LEDER PÅRØRENDEALLIANSEN

Nesten 800.000 står til enhver tid i en pårørendesituasjon, det vil si at noen nære dem er kronisk syk eller har en diagnose eller tilstand som gjør at de trenger hjelp fra andre. Helsepersonell hjelper på sykehus, kommunalt ansatte i helse og

omsorgstjenestene i kommunen. Men nesten halvparten av den hjelp og omsorg som utføres kommer fra pårørende og familie – nær 110.000 årsverk. Skulle vi betalt lønn for dette hadde det tilsvart minst 40 milliarder kroner!

Juridisk er vi alle pårørende. Foreldre har et lovpålagt ansvar for syke barn frem til de er 18 år. Utover det er det ingen plikt og alt som skjer er frivillig. Det skjer fordi vi bryr oss – og bryr oss om hverandre – heldigvis! Men klarer vi dette også i fremtiden, når vi

Anne-Grethe Terjesen og Anita Vatland.
Foto: Aurora Kløvvik.

Faktaark om Pårørendeundersøkelsen.
Foto: Aurora Kløvvik.

også skal være så veldig effektive og jobbe, og samtidig skal alle bo hjemme lengst mulig, også syke og eldre? Det er det grunn til å se nærmere på.

Pårørendealliansen er en frittstående paraplyorganisasjon for pårørende og familieomsorg. Vi ønsker å sette fokus på hvordan det er å være en som yter omsorg og hjelp til syke og eldre som trenger det inn i et moderne Norge.

ALT VAR BEDRE FØR?

Hvis vi ser tilbake, er det ikke lenger enn et par generasjoner siden at det var vanlig også for de fleste nordmenn å få mange barn. 5 og 6 var vanlig og 11 og 12 hørte man om. Mange bodde tett sammen – på landet var det storfamilien, hvorav de som arvet gården var de som tok vare på de eldre, og i byene var det trangt om plassen og mange sammen i små leiligheter. Syke og eldre som ikke hadde noen egne ble tatt vare på av fellesskapet. På landet ble de sendt rundt på legd og måtte arbeide for kost og losji. Alt var nok ikke rosenrødt i dette systemet og ikke alle familier tok heller godt vare på de svakeste.

Så har det skjedd mye de siste 50 år. Fremvekst av industri og arbeid til alle har etter hvert fått både kvinner og menn ut i jobb, økt tilflyttingen til byer og gitt flere kommuner med nedgang i folketall i grisorgrindte strøk. Vi fikk fremvekst av velferdsordninger og et godt helsevesen med store institusjoner og offentlig eldreomsorg. Sågar hjemmeverende kunne få husmorvikar hvis de brakk et bein eller fikk tvillinger. Sånn er det ikke lenger.

NYE TIDER OG NYE REFORMER

De siste årene har det kommet tegn som viser at det har blitt tøffere å være syk og eldre og også å være pårørende. Mye av dette henger sammen med nedbygging av store institusjoner og store reformer som Samhandlingsreformen. Kort fortalt: På sykehus skal du behandles – hjemme skal du komme deg og bli frisk. Det har

sine konsekvenser, for det betyr at ferdigbehandlede sendes hjem til pårørende og familien, men ikke alltid til nok hjelp og støtte fra det offentlige.

SPØRREUNDERSØKELSER

Pårørendealliansen har gjennomført to spørreundersøkelser til pårørende som aktivt hjelper noen nær dem som trenger det. I 2016 fikk vi 3.127 svar. Her er noen av hovedfunnene fra 6.025 som svarte i 2017:

- 5.353 (89 %) kvinner og 672 (11 %) menn svarte.
- 78 % av de pårørende som svarte var i alderen 40 - 69 år.
- 1 av 4 oppgir at de er pårørende til to eller flere.
- 59 % hjelper noen som er eldre enn seg selv, 29 % barn under 18 år, 19 % unge mellom 19 - 35 år, 22 % en partner. Mange hjelper

- 63 % pårørende opplever at de får dårligere helse etter hvert som tiden går.
- 62 % føler at de alltid er på vakt, 58 % er stresset og 56 % sover dårlig.
- 62 % er bekymret for å ikke få nok hjelp, 54 % på hvordan det påvirker dem og familien, 40 % er bekymret for egen helse og 32 % for økonomien.

Dette er signaler som myndighetene bør ta på alvor, for her er folkehelsen på vei ned hos en stor gruppe mennesker.

ALLE I JOBB OG DE SYKE OG ELDERE HJEMME?

Alle som er hjemme med små barn vet at det er ikke så mange andre hjemmевærende i våre dager. Pensjonister og de som ikke lenger arbeider er en gruppe, men ellers er de fleste i en eller annen form for lønnet arbeid. Hvis du er i jobb og samtidig bruker av fritid, ferie, helger og kvelder på å hjelpe noen nærstående, blir det fort for mye.

Det kan bli for mye om du ikke jobber også. Mange som er pårørende til noen med demens eller andre sykdommer som krever økende oppfølging, opplever at selv om de er hjemme får de ikke nok hjelp fra kommunen. Ellers kanskje derfor – at kommunen tenker at dette må de ta ansvaret for selv? Mange kommuner skriver at de satser på at pårørende og naboer skal gjøre mer. Dette er tanken bak hjemmebasert omsorg.

Tenk da på at som hjemmевærende før kunne man få husmorvikar som syk, mens mange strever hardt med å få nok hjelp og avlastning til noen nær dem som er syke og eldre i dag. Det er et paradoks: Vi satser på hjemmebasert omsorg, men det er ikke det offentlige som skal stille opp mer, det er pårørende og familier.

BORTE BRA – HJEMME IKKE ALLTID BEST

Når dette skrives er også avisoverskriftene preget av at vi har de siste årene fått færre sykehussenger. Ikke bare skal vi ligge kortere på sykehus, vi skal også hjem til kommunene raskt og der er det ikke nok sykehjemsplasser. De avisoverskriftene har vi sett i mange år og ofte er det utslitte pårørende som står i spissen for å løfte dette opp. Så kjære alle sammen – hva gjør vi nå?

Det er en tøff jobb å være i en pårørendesituasjon. Vi er preget av at noen nær oss er syke og kanskje skal dø. Det er

Faksimile fra Klassekampen.

en del av livet. Det som sliter folk ut er ikke å være i en «Ventesorg», det er kampen mot «systemene» som mange beskriver. At hjelpen ikke kommer av seg selv, men at man må lete, følge opp, mase og koordinere og hele tiden være på hugget.

BLI ENKLERE Å FÅ HJELP

Bare 19 % pårørende sier de har fått hjelp på sykehuset og 29 % i kommunen. Hele 44 % har ikke fått hjelp og 40 % sier de har funnet hjelpen selv. Det må gjøres et stort stykke arbeid for å gjøre det enklere å få hjelp og enklere å bli trodd på at man trenger det.

Overordnet må den politiske endringsviljen til å «være hjemme lengst mulig» bli stilt spørsmål ved. Hvem har de spurt og når har de spurt dem? Ikke alle klarer å se for seg at den dagen de blir syke så skal pårørende og familie stille opp som hjelpere og pleiere. Mange forteller at de blir pleiere, og at de mister det å bare være en datter, sønn, ektemann eller kone på veien.

RESSURSER KAN BRUKES OPP

Uansett om vi tenker at vi skal støtte våre nærmeste alt vi kan når de er syke og eldre så betyr ikke det at det offentlige bare kan «satse på» at pårørende og familie stiller opp. Enhver må få lov til å yte etter evne og vilje. Vi er opptatt av at man skal ha valgfrihet for hva man ønsker å bidra med, ikke en plikt fordi kommunen ser på pårørende som en ressurs. Pårørende og familier er i dag Velferdsnasjonens olje fordi de gjør alle de «usynlige» tingene og får systemet til å gå rundt. Men Oljen kan som vi alle vet ta slutt. Norges fremtid kan ikke satse på at helse og omsorgstjenestene skal baseres seg på hva kvinner i 40 - 70 årene yter av innsats for syke og eldre som sendes hjem. De samme kvinnene får også beskjed om å jobbe mer i betalt arbeid og jobbe lenger før de blir pensjonister. Det er signaler som ikke henger sammen.

Her er det på tide å sette på bremsene og ta en tenkepause. Uten pårørende (kvinner) stopper Helse-Norge!

også søsken i alle aldre og andre – alt fra fosterbarn, en nabo eller en eks-kollega.

- 4 av 10 bor sammen med en de er pårørende til.
- 15 % yter omsorg eller hjelper noen andre 30 timer eller mer i uken.
- 55 % har vært pårørende i 1 - 9 år, 15 % i 15 år eller mer.

HJELPEBEHOV

Årsaker til hjelpebehov er ulike fysiske sykdommer eller tilstander, psykisk sykdom, avhengighet, alderdom eller det er sammensatt av flere årsaker. Pårørende, familie og venner hjelper til med alt fra økonomi, søknader, praktisk bistand, gir medisinsk hjelp, sjåfør og følgetjenester, samt å motivere og oppmuntre andre i stor skala.

Vi forsetter å hjelpe hverandre selv om vi er i det «moderne Norge». Men hjelpen har en pris:

Foto: Nina E. Gausdal Try

Sårbar, gravid og ny i Norge

Oslo universitetssykehus startet høsten 2017 prosjektet "Sårbar, gravid og ny i Norge- Trygg under fødsel med flerkulturell doula".

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

- Prosjektet møter et behov for å skape trygghet og tillit for fødende minoritetskvinner i møte med fødselsomsorgen og det norske helsevesenet, forteller prosjektleder Marit Stene Severinsen. Gjennom prosjektet har Oslo universitetssykehus utdannet 11 flerkulturelle doulaer som skal gi emosjonell og praktisk støtte til fødekvinne.

FLERKULTURELL DOULA

- God kommunikasjon under fødsel er viktig. Det trygger fødekvinne og kan forhindre uønskede hendelser. Det å ha en kvinne som snakker ditt språk og er til støtte under svangerskap, fødsel og barsel kan være avgjørende for hvordan fødselen forløper,

men også for å bygge tillit til helsevesenet, sier Severinsen.

For å kunne bli en flerkulturell doula er det et kriterium at kvinnen har født selv, og at hun kjenner det norske helsevesenet. Doulaen må ha språklig og kulturell kompetanse fra to kulturer, noe som bidrar til at fødekvinne møtes av en annen kvinne som forstår og kan veilede. Doulaen skal allikevel ikke være tolk, men være den som gir praktisk og emosjonell støtte. Tilbudet er gratis for fødekvinne.

TILLIT OG KUNNSKAP

Prosjektet har også som mål å bidra til at minoritetskvinner får bedre kunnskap om det norske helsevesenet. Gjennom å skape tillit gjennom svangerskap, fødsel og barseltid,

Marit Stene Severinsen, Foto: Nina E. Gausdal Try

ønsker man å redusere kvinnes barrierer for å kontakte helsevesenet for støtte i barsel- og småbarnsfasen.

- Noen av fødekvinne med minoritetsbakgrunn kommer fra områder i verden der tilgangen til gode helsetjenester er dårlig, og der tilliten til helsevesenet kan være liten. Mangelen på kvalifisert fødselshjelp bidrar også til at kvinner ikke har tilgang til svangerskapskontroller, forteller Severinsen.

Samtidig kan enkelte ha opplevd overgrep under flukt fra hjemlandet. Ved at kvinnene opplever trygghet og tillit under svangerskap, fødsel og barselstid kan det bidra til en bedre fødselsopplevelse for kvinnene.

TAUSHETSPLIKT

Fødekvinne må føle trygghet i møte med doulaen, som fungerer som en forlengelse av helsevesenet. Taushetsplikt for de flerkulturelle doulaene er derfor viktig. Severinsen understreker at en flerkulturell doula skal ikke brukes som tolk, men være en emosjonell og praktisk støtte. En veiviser inn i det norske helsesystemet.

- Erfaringen så langt er at det oppleves veldig positivt for fødekvinne at en kvinne

med samme språk, opprinnelsesland eller region, kultur og tradisjon som kvinnen som skal føde følger henne tett under både svangerskap, fødsel og barselstid. Den flerkulturelle doulaen deler sin erfaring og styrke, gir trygghet til fødekvinne, er tilstede, deler praktiske kunnskaper og bidrar til å gi kvinnene mestringsfølelse, sier Severinsen.

Den flerkulturelle doulaen har selv erfaring med å føde på et norsk sykehus. I tillegg har hun gjennom prosjektet fått opplæring om normale fødsler, men også om hva som vil skje dersom det skulle oppstå komplikasjoner og for eksempel behov for keisersnitt. Hun vil derfor kunne forklare hva som vil skje og trygge fødekvinne gjennom fødselen.

LIKEVERDIG TILBUD

Prosjektet startet opp for å styrke og tilrettelegge for en likeverdig og individuell svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg for sårbare kvinner med minoritetsbakgrunn.

Oslo universitetssykehus har fått innvilget samhandlingsmidler, og har samarbeid med kvinneklinikken på Rikshospitalet, tolkesentralen på Ullevål og bydeler i Oslo, men spesielt med Ila integreringsmottak i bydel St.Hanshaugen, som dessverre ble nedlagt i april.

Prosjektet fikk også tildelt midler gjennom Ekstrastiftelsen der Norske Kvinners Sanitetsforening er samarbeidspartner og søkerorganisasjon. Prosjektet startet høsten 2017 og vil vare frem til høsten 2019.

STØRRE RISIKO FOR DØDFØDSEL

En rapport fra Den regionale perinatale komiteen i Helse Sør-Øst viser at gravide med innvandrerbakgrunn i større grad opplever dødfødsel sammenlignet med andre gravide. I 2016 ble 147 perinatale dødsfall rapportert inn til komiteen. Av disse kunne 44, tilsvarende 30 %, muligens vært unngått.

- Dette viser hvor viktig det er med en helhetlig omsorg gjennom hele løpet, fra graviditet til barsel. Doula-prosjektet har også et integreringsperspektiv, der vi ønsker at helsevesenet skal få en sterkere rolle i minoritetsmiljøene, sier Severinsen.

ERFARINGER FRA SVERIGE

- I Sverige har ordningen med flerkulturelle doulaer vært etablert siden 2008. Forskingen og erfaringene som er gjort der viser at dette har god effekt, sier Severinsen.

Kvinner fra utenomeuropeiske land som føder i Sverige har på gruppenivå vanskeligere fødsler, med flere komplikasjoner. Barna har fire ganger større risiko for å dø

i forbindelse med fødselen. Dårlig kommunikasjon, språklige problemer og kulturelle ulikheter kan skape misforståelser, manglende tillit og utrygghet. Summen av dette innebærer at helsetjenestene for disse kvinnene ikke er på det samme nivået kvalitetsmessig som det svenskfødte kvinner tilbys. Ordningen med doulaer har vist seg svært positiv for å bøte på dette.

Behovet for doulaer har vist seg stort i innvandrertette bydeler i Sverige. Doulaen blir en tillitsperson i sin gruppe og denne tilliten spiller også over på helsepersonell, slik at samarbeidet fungerer bedre.

FORSKNING VISER GOD EFFEKT

Internasjonal forskning påviser "Doulaeffekten", som innebærer at tilstedeværelsen av en støtteperson under fødselen leder til færre keisersnitt, mindre behov for bedøvelse og en bedre opplevelse for fødekvinne. Det minsker risikoen for en traumatisk fødselsopplevelse og for svangerskapsdepresjon.

- Flere sykehus i Norge ser behovet for flerkulturelle doulaer. Utfordringen videre er å etablere en bærekraftig og langvarig finansiering, sier Severinsen.

Fra januar 2019 skal masterstudenter ved OsloMet - storbyuniversitetet skrive masteroppgaver om prosjektet ved Oslo universitetssykehus. Dette vil kunne bidra positivt til å dokumentere effekter av ordningen, og dermed den videre finansieringen.

FORSKNINGSPROSJEKT

Fra 2018 samarbeider Universitetet i Oslo, Nasjonal kompetansetjeneste for kvinnehelse, Fødeavdelingene ved OUS og AHUS og Oslo Kommune Helseetaten om studien "The MIPREG Study: Closing the gaps in maternity care to migrant women in Oslo".

Prosjektet har som mål å kartlegge årsaksfaktorer til at innvandrerkvinner fra visse regioner og land har økt sjanse for komplikasjoner i svangerskapet eller for den nyfødte, slik både internasjonale og norske studier har vist. Mangel på god kommunikasjon mellom brukere og helsesektoren, manglende helsekunnskap og egenomsorg og manglende tilrettelegging av tjenester for en heterogen befolkning er blant årsaksforholdene som skal vurderes.

Prosjektet er et av få studier som ser på denne sammenhengen fra de gravide sitt perspektiv. Formålet med studien er å bedre svangerskaps- og fødselsomsorgen for nylig innvandrede kvinner i Oslo.

Foreldrekontroll og barns medievaner - en illusjon?

– Kontroll var noe fra den tiden da vi hadde én tv i stua og kunne bruke avknappen, fastslår Cathrine Simonsen, redaksjonssjef i NRK Super.

Cathrine Simonsen

AV: LENE SØGAARD GLOSLIE

Simonsen mener foreldre må tenke nytt rundt barnas medievaner. Virkeligheten i dag er at foreldre ikke har oversikt over hva barna ser, og at foreldrerollen har blitt vanskeligere. Den krever andre grep.

– Foreldre må ta inn over seg at dette er den verdenen vi lever i. Det å guide barna i en uoversiktlig medieverden, og møte dem med kunnskap og tillitt har blitt viktigere enn å besitte fjernkontrollen, sier Simonsen.

MEDIEVANER I ENDRING

Medievanene endrer seg. I Norge har nesten alle barn egen smarttelefon fra de er åtte år gamle. De kan konsumere medieinnhold i

fred, utenfor foreldrekontroll. – Og er det én ting barn er gode på, er det å slette logger, sier Simonsen.

Tilbudet er uendelig, noe YouTube og Netflix er eksempler på. Mange barn kommer derfor borti innhold som ikke er ment for dem. Og foreldrene har ikke oversikt eller kjennskap til hva barna ser på av innhold.

– Foreldrene vet at innholdet er tilgjengelig for barna, men de tror ikke at barna ser på slikt. I NRK Super jobber vi etter den tanken at foreldrene tror de har kontroll, og ønsker å bidra til å oppdra både foreldre og barn til gode medievaner, forteller Simonsen.

PÅ LAG MED FORELDRE

Det er viktig for NRK Super å ha kontakt med

respons på, er serien Jenter, som er beregnet for 12 år gamle jenter. Vi har ikke fått noen klager. Vi tror at dersom serien hadde blitt sendt på lineær tv for noen år siden, ville vi fått mye reaksjoner. Foreldre vet rett og slett ikke om serien, sier Simonsen.

STOR ENDRING

Når barna blir større, opphører i stor grad kontakten mellom foreldrene og allmennkringkasteren. Mens det tidligere var mye kontakt med foreldre til de minste barna, er dette nå i stor endring.

– Generelt har vi hatt mest kontakt med småbarnsforeldre som har barn opp til 6 år. Den felles familiesamlingen klokken 18 rundt barne-tv gjorde at foreldrene fulgte med. Dette endrer seg nå. Andelen som ser på lineær tv synker, og dette gjelder også barna. Stadig flere streamer barne-tv og ser på det når det passer dem. Dermed mister vi kontakten med foreldrene, sier Simonsen.

De minste barna lærer seg raskt å manøvrere selvstendig på nettbrett, noe som bidrar til at de oppøver selvstendige medievaner svært tidlig. Foreldrenes oversikt over mediebruken tapes dermed stadig tidligere.

JOBBER MED SKOLENE

I fjor samarbeidet NRK Super med Redd Barna om en temauke om seksuelle overgrep ute i skolene. I år er Røde Kors samarbeidspartner og temaet er psykiske problemer.

– På denne måten oppnår vi også kontakt med foreldrene. Det er viktig for oss at foreldre ikke bare forholder seg til oss når det gjelder Supernytt, men at de ser oss som en leverandør av innhold som barna deres er opptatt av, sier Simonsen.

NRK Super har også opprettet en side på Facebook som bare er for voksne. Her forteller de om innhold og verdier programmene lages etter. Kommunikasjonen med foreldrene skal ikke bare foregå på barnas premisser.

HVA KAN FORELDRE GJØRE?

– Det er viktig at foreldrene engasjerer seg i det barna ser, at de bruker tid på å se på noe av det. Foreldre skjønner kanskje ikke alltid at for eksempel dataspill er interessant. Men ved å sette seg inn i hva barna gjør, hva de har sett og hvorfor dette er gøy, viser foreldre at de er positive. Barna tenker kanskje at dette ikke er noe for den som er forelder, men ved å vise engasjement åpner foreldre for samtaler om mediebruk, sier Simonsen. Minecraft event publiseres på nett-tv, og er

noe foreldre kan gjøre sammen med barna.

– Vi forsøker å oppdra barna i den sjangeren med en klar grunn. Det å anerkjenne spillinteressen og bidra til digital skaperkraft. Vi så også at de trengte veiledning, også når det gjaldt oppførsel i kommentarfeltene. Noen YouTubeere skrev stygt om andre. Vi gikk derfor ut og tok en rolle der vi uttalte oss mot det. Det er også en av våre oppgaver som allmennkringkaster, forteller Simonsen.

STERKESTE FELLESSKAPET

– Vår visjon er at vi skal være det sterkeste fellesskapet for alle barn i Norge. Det innebærer at må være relevante for alle barn i Norge, uansett hvor de kommer fra og hva de interesserer seg for. Og vi må forholde oss til den medievirkeligheten som omgir oss, sier Simonsen.

Simonsen vektlegger at NRK Super jobber for å lage program tilpasset barnas behov og gi dem innhold de trenger i den norske virkeligheten. Enn så lenge har de vært gode på å lage godt innhold, med gode historier, noe som gjør at barna foretrekker dem. Men konkurransen er stor og økende. Netflix er bare en av de store tilbyderne som satser på barn.

– Vi må derfor klare å endre oss når verden endrer seg. Vi må være relevante og lage innhold barna vil ha. Mange voksne tenker kanskje at: Dette er ikke NRK. Men vi må bli valgt av barna, hvis ikke blir vi irrelevante, avslutter Simonsen.

foreldre, og prosjektet Flippklipp studio er et prosjekt som har pågått i snart tre år der fokus ligger på nettlæring. Det å oppføre seg bra på internett og å guide barna i en uoversiktlig medieverden.

– Erfaringen med prosjektet viser at det kan være vanskelig for foreldre å engasjere seg i barnas mediekonsum, og at de heller ikke alltid gjør det. Responsen fra foreldre uteblir, noe som forteller oss at foreldre ikke følger med på barnas mediebruk. Den første reaksjonen på innhold i Flippklipp studio kom først etter et oppslag i VG, forteller Simonsen.

For NRK Super er det viktig å tilby barna noe som er morsomt, spennende og grenseløst nok til at de skal være interesserte, slik at de skal velge å bruke innholdet deres. Samtidig som NRK Super vil være på lag med foreldrene.

– Et prosjekt vi hadde forventet mye

Foreldrekontroll med NRK Supers app
Foreldrekontrollen i appen til NRK Super gjør det mulig å styre hvilke av NRK Supers programmer barna kan se. Appen virker ikke på alle de ulike typene av smart tver, men de fleste.

For å sette opp begrensninger må man aller først trykke på eget profilbilde, så på tannhjulet øverst i venstre hjørne. Dra så med 2 fingre samtidig i én retning. Dette er en liten foreldrekontroll som er lagt inn for at man kan hindre at de minste barna får endret på egne innstillinger. Mange tenker litt motsatt enn det som står beskrevet, slik at man drar mot høyre i stedet for venstre og opp i stedet for ned. Prøv gjerne begge veier. Til info lagres brukerprofilene kun lokalt på den aktuelle enheten og ingen data om bruker sendes til NRK Super.

INNKALLING TIL LANDSMØTE 2018

Det kalles inn til landsmøte 19. - 21. oktober 2018. Landsmøtet åpner fredag kl. 13.00 og avsluttes søndag kl. 14.00. Lunsj serveres fredag fra kl. 11.30 og søndag serveres lunsj kl. 14.30. Landsmøtet holdes på Thon Hotel Arena, Lillestrøm.

I henhold til vedtektenes §5B er det 1 delegat fra hvert lag med under 50 medlemmer og 2 delegater fra lag med 50 medlemmer eller flere. Vi håper alle lag deltar. Kretsene sender nå kun kretsleder, se vedtektenes §5A.

Det er anledning til å delta med observatør. For at noen fra et lag skal kunne delta som observatør må laget i tillegg ha delegat på landsmøtet. Tema for landsmøtet er:
«Et samfunn i endring».

Pris: Delegater kr 4.990,- pr. person i dobbeltrom og kr. 5.300 i enkeltrom. Lunsj fredag og søndag er inkludert.

Det er reisefordeling til landsmøtet. Alle delegater er med i reisefordelingen. Reise skal skje på billigste måte. Alle oppfordres til å bestille billetter tidligst mulig slik at dyre billetter unngås.

Frister: Påmelding: innen 15.juni. Vennligst benytt vedlagte påmeldingsskjema.

Saker: 15. juni. Husk at forslag om endringer av vedtektene også skal inneholde stemmetall fra de enkelte leddene der forslaget har vært behandlet, se vedtektene §8 samt alminnelige bestemmelser VI. Forslag til saker og vedtektsendringer sendes Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgaten 12, 0161 Oslo.

Valg ledelse: 15. juni. Forslag sendes valgkomiteens leder.

Valg – øvrige verv: 23. august. Forslag sendes valgkomiteens leder.

Sakspapirer sendes ut 20. september.

*Med vennlig hilsen Norges Kvinne- og familieforbund
Elisabeth Rusdal, Forbundsleder*

Klipp ut

PÅMELDINGSSKJEMA LANDSMØTET 2018

Navn:

Adresse:

E-post:

Mobil:

Lag:

Krets:

Kryss av for deltagelse: Delegat ☐ Varadelegat nr. ☐ Enkeltrum ☐ Observatør ☐

Dobbeltrom – dele med:

Diett vennligst oppgi dersom det er mat du ikke tåler eller en spesiell diett du må ha:

Faktura adresse:

Påmelding sendes: Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgata 12, 0161 Oslo eller på e-post til: mette@kvinnerogfamilie.no innen 15. juni 2018.

Klipp ut

FORSLAGSSKJEMA FOR VALG AV KANDIDATER SOM VELGES PÅ LANDSMØTET

Kandidatens navn Født

Adresse Tlf.

Yrke

E-post adresse

Medlem av (lag, krets)

Nåværende verv i K&F (fra hvilket år?)

KANDIDATEN FORESLÅS I VERVET/ENE SOM

Begrunnelse for forslaget

.....

.....

Er kandidaten forespurt? ☐ Ja ☐ Nei

Forslag på kandidater kan foreslås av kretsårsmøtet, kretsstyret, lagsårsmøtet eller lagsstyret.

Enkeltmedlemmer som brenner for saken oppfordres til å melde seg.

Forslaget fremmes av

Dato

Underskrift

NB! – Kun ett navn på hvert skjema.

Skjemaet bør være fullstendig utfyllt – telefon – e-post, postadresse – Vær så snill! Det hjelper oss veldig mye.

Siste frist for forbundsleder og nestlederne er 15 juni 2018. For de andre vervene 18 august 2018

Forslagene sendes til: K&Fs Valgkomité 2018

v. Anne Enger, Fjellveien 70

3518 Hønefoss

Telefon: 911 79 287, E-post: valg@kvinnerogfamilie.no

Stilling ledig!

Bli tillitsvalgt i Norges Kvinne- og familieforbund. Dårlig lønn, ubekvem arbeidstid, mye kjeft å få. Lærer masse, blir kjent med mange flotte, spennende mennesker. Spennende dager og planlegging er unødvendig, det dukker alltid opp noe uventet. Masse spennende jobb og mye moro og. Ære og berømmelse venter.

Søknad på verv som forbundsleder, nestleder sendes inn innen 15. juni.
Som sentralstyremedlem, komitémedlem og vara er fristen 18. august.
Søknader sendes til valgkomiteen, e-post: valg@kvinnerogfamilie.no

PS! Det er lov å foreslå andre enn deg selv.

Hilsen valgkomiteen
Anne Enger, leder

Tips til fortsatt drift av lagene

Vi registrerer at flere lag med forholdsvis mange medlemmer vedtar å legge ned lagene sine. Dette synes vi er leit og ønsker å komme med noen tips i forhold til å fortsette driften på tross av at man har holdt på lenge, alder og man har færre medlemmer enn tidligere.

FÅ KAN GJØRE MYE

Et lag på over fem medlemmer er i dag en bra størrelse på laget. Det skal ikke så mange til for å drifte et lag og det trenger ikke å kreve noe av den enkelte. Laget kan ha et arbeidsstyre der alle medlemmer deler på det som måtte komme av oppgaver fra sentralt hold. Stort sett er dette kun forespørsel om styresammensetning og årsmeldingskjema til årboken vår. Evt. kan lagets styre bestå av minimum tre medlemmer og en vara som ivaretar styrefunksjonene. Vi trenger kun én kontaktperson til laget som tar imot Forbundsnytt og kontingentrefusjon.

Det trengs kun ett årsmøte pr. år, dette kan evt. gjøres på telefon eller e-post.

NÆRMILJØET

Om det er noe dere ønsker å endre på i deres nærmiljø eller om det er en sak dere brenner

for, så stiller dere sterkere for å få til en endring med forbundet i ryggen. Forbundet kan være med å støtte nettopp deres sak og har kontakter på flere nivåer hos styrende myndigheter. Ta eventuelt kontakt med oss på kontoret.

Om dere har en hobby dere liker å drive med, kan dere få støtte til å drive med dette fra Studieforbundet næring og samfunn ved å holde et kurs for deres medlemmer i emnet.

VERVING

Familie, tidligere kolleger, venner og kjente kan verves slik at laget får flere og nye krefter inn. Det er bare å kontakte oss sentralt for vervebrosjyrer, medlemsblader, informasjonsmateriell, plakater, reklameprodukter m.m.

Ledelsen i forbundet kan komme på inspi-

rasjonsmøter i kretser og lag for å få «ny giv» i laget og nye ideer til videre drift.

STØTTEMEDLEM

Om det likevel ikke skulle være mulig med fortsatt drift av laget håper vi så mange som mulig vil støtte forbundet ved å være medlem. På den måten kan de fortsatt være med å støtte forbundets viktige saker og følge med på hva som skjer gjennom medlemsbladet.

Jo flere lag som legger ned, desto flere medlemmer melder seg ut av forbundet og vi er avhengig av hvert enkelt medlem for at forbundet skal kunne bestå i fremtiden. Vi håper flere vil se verdien av å fortsette driften av laget sitt.

Sammen kan vi skape et større og mer slagkraftig forbund.

Gi DÅPSKLUBBEN

Tripptrapp

til et barn du er glad i!

Med Dåpsklubben TRIPP TRAPP får barna

- Jesusfortellinger og andre historier fra Bibelen
- Bordvers og go'natt-sanger
- Bøker med positive holdninger og verdier

• **For barn fra 0 til 12 år**
• **Ingen krav om kjøp**
• **Tilbud om 3 pakker i året**

GRATIS VELKOMST-GAVE!

RETT HJEM I POSTKASSA

Les mer og se velkomstgavene på **tripptrapp-klubben.no**

Telefon 22 59 53 00
e-post ordre@iko.no

Hele kloden i matboden

Bærekraftig mat fra Aleppo Bahebek kan nytes i vakre omgivelser ved Oslos bredd på Vippa

Mestringsguiden tar bærekraft på alvor. I de to matbodene de drifter på Vippa i Oslo handler det ikke bare om arbeidsinkludering av mennesker fra konfliktfylte land. Der er også matens opprinnelse nøye gjennomtenkt.

TEKST OG FOTO: MARIE BJØRNBETH NOSTE

I køen til matboden Aleppo Bahebek, den ene av de to matbodene som driftes av Mestringsguiden på Vippa i Oslo, samler det seg to grupper som i utgangspunktet ikke har hatt så mye med hverandre å gjøre. Det er de som er opptatt av økologi og de som er opptatt av halal. – Kyllingen du får servert i våre syriske retter har hatt et godt liv på Hovelsrud Gård på Helgøya i Hedmark. Senere blir den velsignet inn i døden av en imam på slakteriet på Elverum, og til slutt får

den et godt etterliv her på Aleppo Bahebek, forteller Christine Pramm sammen med innehaver Ragnhild Slettner.

Den syriske matboden, som er en av flere på Vippa i Oslo, er en del av Mestringsguiden, et ideelt AS som jobber med flyktninger, primært i bosetningsfasen.

MAT MED GOD ETTERSMAK

– Å spise hos Aleppo Bahebek har dobbel bunn. Vi er ikke en vanlig kommersiell aktør. Overskuddet vårt går videre til nye prosjekter i samme ånd. Vi gir både jobb og

Ragnhild Slettner og Christine Pramm kan være stolte av arbeidet de gjør i Mestringsguiden og på Aleppo Bahebek

støtte, og vi gir nyankomne flyktninger en mulighet til å lære seg reglene som gjelder innenfor norsk arbeidsliv, forteller Ragnhild. Aleppo Bahebek betyr Aleppo jeg elsker deg, og er en hyllest til syrisk mattradisjon.

MATPRISEN HELE

I 2017 sto Vippa som vertskap for Matprisen Hele. Aleppo Bahebek bidro i den forbindelse til økologisk matservering med marinert lam og tabouleh. Etter ønske fra Vippa holdt DebiolInfo og Matvalget workshops for de ulike mattilbyderne i forkant av arrangementet. Visjonen for matmarkedet er at alle aktørene skal bruke mest mulig økologiske råvarer og velge mat i sesong.

FELLESSKAPET

– En av forutsetningene for å være del av fellesskapet her på Vippa er at vi jobber mot mer bærekraft, sier Ragnhild. Selv om

de ulike bodene serverer mat fra alle verdens hjørner er målet å bruke mest mulig lokale bønder og produsenter. Matvalgets jobb ble å hjelpe serveringsstedene med å være tro mot sine smaker og konsept, samtidig som man bruker lokal, bærekraftig og økologisk mat. Etter veiledning fra Matvalget valgte Aleppo Bahebek å bytte ut bulgur med norsk økologisk bygg til sin tabouleh under Matprisen.

ØKOLOGI OG BÆREKRAFT

– Vi jobber med å introdusere viktigheten av økologi og bærekraft til de ansatte, forteller Christine. De har ikke så mye forhold til dette fra før av, men de har et forhold til «naturlig». De har kunnskap som mange nordmenn har fjernet seg fra. Som veien maten tar fra jord til bord. Her lager vi alt selv, helt fra bunnen av. Våre ansatte legger stolthet i at det de leverer ut er bra, sier Christine. Det er en ekte verdi å kunne jobbe med råvarer. Det gir en forståelse av viktigheten ved å bruke hele dyret, slik at vi utnytter kjøtt som en ressurs. Våre ansatte har også møtt de økologiske bøndene som leverer grønnsakene våre. Det betyr mye at det er kvalitet i alle ledd. Alt virker bunnsolid og gjennomtenkt, og for de syriske ansatte har det stor betydning å komme i arbeid og å kunne vise frem syrisk matkultur.

INKLUDERING

– I Mestringsguiden snakker vi ikke om integrering, vi snakker om inkludering. Vi vil gjerne ta vår del av samfunnsansvaret. Det handler også om å skjønne at disse menneskene er en fantastisk ressurs. De kommer jo fra noe som en gang var utrolig vakkert. Som hadde masse å by på. Gutta fra Syria har en veldig stolthet og selvtillit på det de kan, men selvfølelsen deres er rokket kraftig ved.

– Veien tilbake til livet kan være lang. Å bygge opp selvfølelsen er noe av det viktigste vi driver mest med, forteller Ragnhild. Det er liten tvil om at damene i Mestringsguiden har klart å skape noe helt unikt.

GIS EN MULIGHET

– Det snakkes mye om at man ikke bare skal nyte, men yte. Og de aller fleste vil yte, hvis du gir de mulighet. Hver eneste dag gjør vi noe som gjør en kjempeforskjell. Vi brenner for dette og får så sinnsykt mye tilbake. Det spiller ingen rolle hvor sliten du er, eller hvor mange arbeidstimer du har hatt når du plutselig får kommentarer som dette: «Dette har vært den beste dagen jeg har hatt, så lenge jeg har vært i Norge!»

“ Dette har vært den beste dagen jeg har hatt, så lenge jeg har vært i Norge!

: Besøk hos UMWA

Nytt fra prosjektene

AV: KRISTIN HANSEN, PROSJEKTLEDER, INTERNASJONALT UTVALG

Våre partnere i EAGWEN som inneholder MAFA (landbruksprosjektet), UMWA (medieprosjektet) og COWA, (en del av programmet), har nå levert rapporter og regnskap for 2017.

Ut fra det vi kan se har det vært god aktivitet og mål er oppnådd. Kontrakter for inneværende år er undertegnet og første utbetaling til prosjektene er gjort, så vi er i full gang!

EVALUERINGSRAPPORTER

Evalueringsrapportene fra 2017/18 er nå ferdige og det ligger noen føringer der for eventuelt fremtidig samarbeid. Søknad for ny prosjektperiode 2019-2022 må gjøres innen 15. september, men det er fremdeles mye usikkerhet i tilknytning til det.

COWA-SKOLEN

Når det gjelder COWA skolen har de frem-

deles behov for mye pengestøtte, det har ikke lyktes å få faste, langsiktige donorer til skolen. De kan dette året feire 25 års drift og det er imponerende etter en så lang og stadig kamp for ressurser. De har fast og dyktig stab som så absolutt har bidratt til kontinuitet og utvikling av skolen i tråd med økonomien. Vi er derfor svært takknemlig for støtten medlemmer, andre privatpersoner, kretser og lag bidrar med, og vil oppfordre at det også i kommende år gjøres bevilgninger til skolen.

NEST

Til Nest, «De glemte kvinnene på Sri Lanka», har vi også i år fått bidrag fra Cultura Bank. Prosjektleder var i mars invitert til hyggelig lunsj i banken og fikk overrakt en «sjekk» på kr 12.634. Dette er penger som kommer godt med og Sally Hulugalle som er leder for Nest, får mye ut av disse pengene sammen med bidrag fra våre medlemmer, lag og kretser. Cultura Bank har en veldig informativ webside www.cultura.no og er verd et besøk!

PROSJEK TREISE

Prosjektreisen dette året vil bli i september/oktober. Da står markering av 25 år for COWA skolen og deltakelse på ACWW's East, West and Central Africa's Areakonferanse i Kampala, i tillegg til prosjektoppfølgingen på programmet. I tillegg vil det være seminar for våre partnere, verdifullt både for oss og dem. De har så absolutt evnen til å inspirere oss i bistandsarbeidet!

Er det spørsmål i forhold til våre prosjekter, ta gjerne kontakt med meg eller Anne Marit Hovstad.

ACWW, London – Vårens møter i nye kontorlokaler

Det hadde lenge vært diskutert om ACWW burde finne nye lokaler i London. Mary Sumner House i Westminster hadde i flere år huset hovedkontoret til vår verdensorganisasjon.

AV: ANNE MARIT HOVSTAD, LEDER, ACWW'S PROSJEKTKOMITE

Selv om vi alle var fornøyde med den sentrale beliggenheten, ble det etter hvert klart at husleien økte og lokalene var gamle og nedslitte. Nye lokaler ble funnet i Dulwich, syd/øst for Central London. Flytting skjedde høsten 2017.

FLOTTE LOKALER

De ansatte gjorde en kjempejobb med maling, dekorering og innkjøp av kontormøbler. Da de tillitsvalgte komiteer ankom Martell Road 40 i Dulwich i oktober 2017, fikk de en hyggelig overraskelse. De nye lokalene er luftige og komfortable og møtelokalene er gode, med plass til både to og tre møter på samme tid. Og ikke minst – de ansatte er veldig fornøyde!

OPPHOLD I LONDON

Denne gangen ble det et 14 dager langt opphold i London. Den første uken var det komitémøte samt praktisk arbeid på kontoret sammen med prosjektadministratorene. Fri i helgen som ble brukt til kulturell aktivitet med besøk til Global Theater og St. Pauls Cathedral. Den internasjonale kvinnedagen ble markert med konsert i St. Johns: "Handels Messias". ACWW var arrangør og publikum ble gitt anledning til å få vite mer om verdensorganisasjonen.

STYREMØTE

Den andre uken var det et fire dagers styremøte. Styret består av 16 medlemmer som kommer fra hele verden. De ni områdepresidentene kommer til London for å delta sammen med verdenspresidenten, nestleder og sju komitéledere. Det er interessant å høre om ACWW's arbeid i de forskjellige verdensdeler. Vi som er komitéledere refererer til styret fra arbeidet i våre respektive komiteer.

INFORMASJON OM PROSJEKTENE

Jeg anbefaler dere som er interessert i vår verdensorganisasjon å gå inn på ACWW's hjemmeside www.acww.org.uk. Her har dere tilgang på informasjon blant annet om prosjektene som er støttet av ACWW. Ta gjerne kontakt dersom dere ønsker mer informasjon.

VERDENSKONFERANSEN

Verdenskonferansen blir arrangert hvert tredje år og i 2019 blir den avholdt i Melbourne, Australia. Informasjon kommer i medlemsbladet. Som medlem av vårt forbund har du anledning til å delta. Mellom hver Triennial Conference arrangeres områdekonferanser. Den siste Europakonferansen ble arrangert i Romania i 2017.

KAMPALA I SEPTEMBER

I forbindelse med forbundets prosjektoppfølgning i Uganda i september, vil vi benytte anledningen til å delta på East, West and Central Africa's Area Conference i Kampala som blir fra 25. til 27. september. K&F's partnere i Uganda – COWA, UMWA og MAFA er alle ACWW-medlemmer og vil også delta. Areapresidenten, Mrs. Irene Chinje, som er fra Kamerun, hadde vært på planleggingsmøte i Kampala i 2017 hvor hun hadde hatt møte med blant annet K&F's partnere.

KARTLEGGING

ACWW var representert med flere deltakere på årets CSW i New York hvor de la frem invitasjon til en Global Survey (kartlegging) om kvinners kår på landsbygda. Vi håper på god respons fra kvinner over hele verden som vil dele sine erfaringer.

ACWW's verdensomspennende arbeid er helt avhengig av oss om medlemmer. Organisasjonen har ingen offentlig støtte av noe slag. Ved å støtte med Pennies for Friendship eller donasjoner til prosjektene, kan vi bidra til et bedre liv for mange av våre medsøstre ute i verden.

Derfor reagerer vi, statsråd Høie

Debatten har rast i de fleste medier rundt føde- og barselomsorgen her i landet.

AV: ELISABETH RUSDAL, FORBUNDSLEDER, NORGES KVINNE- OG FAMILIEFORBUND

For mange kan det virke som at det hele skyldes Haukeland sykehus og planene om å redusere liggetiden til 6 timer for 40 % av barselkvinnene. Saken er vel den at det bare fikk reaksjonene til å bli enda mer voldsomme.

NEDLEGGING GIR ØKT PRESS

For debatten startet egentlig allerede i august i fjor. Da gikk Norges Kvinne- og familieforbund ut og slo fast at situasjonen i landet for føde- og barselkvinner var elendig. Statsråden svarte den gangen at dette var skremselspropaganda. Bakgrunnen for forbundets utspill, var at man i mange år nå hadde påpekt at det å legge ned lokalt fødetilbud ville medføre økt press på de større fødeavdelingene og at liggetiden kom til å bli kortere. Videre at reiseavstanden til fødeavdeling ble lengre og at behovet for økt bruk av følgetjenesten, ville oppstå.

Allerede rundt 2011 så vi at behovet for flere jordmødre var tilstede. Da var det ennå mulig å gjøre noe, men intet skjedde. Så kom regjeringsskifte fra rødgrønt til blåblått og vi påpekte igjen farene. Avvist. Årlig har vi tatt situasjonen opp uten den store reaksjonen.

KARTLEGGING

Når så statsråd Høie i sommer beskyldte oss for skremselspropaganda og krisemaksimering fant vi ut at vi ville gjennomføre en kartlegging for å se om alle signaler og informasjon vi mottok fra ulike deler av landet stemte. Det vi fant var mer overraskende enn forventet.

Alle landets 410 kommuner fikk tilsendt et enkelt spørreskjema og hele 210 kommuner svarte. Flere kommuner skrev sågar inn tilleggsinformasjon. Dette ga oss verdifullt innblikk i situasjonen. Her er noe av det vi fant:

- Store forskjeller i kommunene når det gjelder stillinger til jordmødre i kommunen. Flere kommuner har stillinger fra 7 – 10 %. De må prioritere sterkt. Mindre kommuner samarbeider. Noen kommuner kjøper tjenester fra helseforetak. Det finnes også kommuner uten jordmor. Mange kommuner melder om problemer med å få bemannet stilling for jordmor. Flere kommuner oppgir at de har for liten jordmordekning
- Kravet til følgetjeneste ved reisevei mer enn 1 1/2 time viser det seg at flere kommuner ikke klarer. Noen kommuner har ikke dette. Kommuner har kuttet i følgetjenesten av økonomiske årsaker. Noen har ordning der det brukes privatbil og at de underveis møtes av ambulanse med jordmor. Andre har helikoptertilbud. Dersom dette ikke lar seg gjennomføre er alternativet flere timer på båt – uten jordmor.
- Det er krav om hjemmebesøk. Underøkelsen vår viser at dette har strenge prioriteringer. Førstegangsfødende prioriteres. Men tiden fra hjemkomst til når hjemmebesøk skjer varierer fra to dager til to uker. Noe av problemet er informasjon fra fødeavdeling til kommune om at fødsel har funnet sted. I sommerferien melder flere at de ikke har kapasitet til hjemmebesøk, eller at denne er meget begrenset.
- Tar vi så med informasjon og muligheter for råd og veiledning, er manglene mange. Tilbud om foreldreforberedende kurs er mangelvare. Kapasitet og økonomi er hovedargument for ikke å gjennomføre.

Vi vet som alle andre at dette ikke er i tråd med retningslinjer, lover og forskrifter. Men det er slik virkelighetens verden er.

MANGEL PÅ JORDMØDRE

Våre beregninger viser at det er omtrent 380 jordmødre i dag. Behovet dersom bestemmelsene skal følges er på 1 000. Det sier seg selv at mangelen på jordmødre er

stor. Selv om utdanningskapasiteten har økt, er dette fortsatt ikke nok. Selv om det er gitt ekstra tilskudd til kommunene på 1 milliard kroner så er heller ikke dette nok. Dessuten – skolehelsetjeneste er ikke barselomsorg!

Tanken om at kommunehelsetjenesten skal foreta mye av barselomsorgen, hjelper ikke når kommunene ikke er i stand til dette ennå. Kommunalt tilbud må etableres i tråd med forskriftene før endringer skjer.

Det å ha noen dager sammen med den nyfødte i rolige omgivelser med fagpersoner rundt seg gir grunnlag for trygghet og det å bli kjent med det nye familiemedlemmet. Her er fagpersoner som kan gi råd og veiledning når behovet er der – der og da, ikke ved neste timeavtale.

FORSLAG TIL TILTAK

For å komme videre nå anbefaler vi følgende tiltak:

- Reduksjon i liggetid ved fødeavdelingene stanses umiddelbart.
- I de planlagte nye føde-/barselavdelingene har man som utgangspunkt en liggetid på tre døgn.
- Størrelsen på øremerkede tilskudd til kommunene økes betraktelig og øremerkes barselomsorg.
- Egne tilskudd til følgetjenesten med jordmor til kommunene.
- Det lages en plan for økning i kapasiteten av både jordmødre og helsesøstre.
- Umiddelbart settes det i gang intensivt arbeid for å gjennomføre elektronisk melding av fødsel fra fødeavdeling til kommune.

NYFØDTE ER FREMTIDEN

Vi er klar over at dette koster penger. Vi er klar over at fødsels- og barselomsorgen i vårt land er blant de bedre. Likevel er det slik at vi har avdekket og via media kommet beskrivelser av virkeligheten som ikke gir noe godt inntrykk. Det gir derimot klare signaler om mangler og grunnlag for utvikling av nye problemer. Antall svangerskapsdepresjoner øker. Kan dette ha sammenheng med usikkerhet og utrygghet?

Kjære statsråd det er ennå tid til å rette opp før systemet nesten bryter sammen.

Nyfødte barn er fremtiden. De og deres familier er derfor verd å satse på. Det handler om å ta ansvar. I det arbeidet bidrar vi gjerne.

Lotteri

Lotteriet er godt i gang og det kommer inn både gevinster og loddbøker som er solgt. Vi takker for innsatsen så langt. Det er likevel flott hvis dere har flere gevinster å avse til oss. Fortsatt er det også flere ledige loddbøker hvis noen ønsker å selge flere lodd. Ta kontakt med May-Britt på kontoret.

Årleg tradisjon

AV: MARIT HOOL OPHEIM, LEIAR, NEDSTRYN
KVINNE- OG FAMILIELAG

For oss i Nedstryn Kvinne- og familielag har det blitt ein tradisjon å arrangere lotteri på kjøpesenteret laurdagen før palmesøndag. Dette gjer oss inntekt til årleg å kunne støtte gode saker, for eksempel Kriesenteret og ein lokal ungdomsklubb i heimbygda vår. Det blir òg avsett beløp til andre gode formål som måtte dukke opp. Det gjer oss også mulegheit til å delta på Krinsårsmøter og/eller Landsmøter.

Vi lager skåler med «påskegodt». «Skålene» er plastlokk som kan brukast i mikrobølgeovn, og oppi er både frukt, sjokolade og andre «godiser». I år ville vi gjere Kvinne- og familielaget meir kjent, så vi kopierte opp «Fakta ark» til A3-størrelse, laminerte dei og hengde dei opp rundt bordet. Dessutan lagde vi ein liten folder med opplysningar om kva vi jobba for. Gevinstane vekker absolutt oppmerksomheit og salget går godt.

GDPR – ny lov om personvern

EUs forordning for personvern, The General Data Protection Regulation (GDPR) blir norsk lov 25. mai 2018. Dette betyr at vi får nye regler for personvern i Norge. Det nye regelverket gir virksomheter nye plikter og enkeltpersoner nye rettigheter.

Forbundet jobber med å tilpasse rutiner til den nye loven.

Har du spørsmål, ta kontakt med Mette på kontoret.

Ny folkehelsemelding – vi har muligheten

I forbindelse med møte ledelsen hadde fredag 13. april med folkehelse- og eldrestatsråd Åse Michaelsen fikk vi informasjon om den nye folkehelsemeldingen som regjeringen arbeider med.

I forbindelse med dette arbeidet holdes det innspillsmøter der alle kan delta. Det er ikke endelig fastlagt, men følgende datoer er fastsatt.

8. mai i Mandal, dette gjelder Agderfylkene.
30. eller 31. mai i Trondheim, dette gjelder Trøndelag. September i Oslo.

Innspillsmøter skal holdes i alle regioner. Det første ble holdt i begynnelsen av april i Tromsø. Det er mulig å få holde innlegg på 3 – 5 minutter i innspillsmøtene.

I tillegg til innspillsmøtene skal det lages en egen nettportal der innspill kan sendes inn. Vi oppfordrer dere alle til å møte opp på disse møtene og komme med synspunkter og innspill.

Nærmere informasjon om tid og sted er ikke klart ennå. Det vil bli lagt ut på departementets nettside etter hvert.

Vil du vite mer, så ta kontakt med forbundet.

Kjempesupert dersom dere bruker denne muligheten. Ideer til innspill dersom du trenger det, kan du hente fra Prinsippprogrammet eller ved å diskutere med medlemmer i laget.

Mangan i kosttilskudd – risiko for negative helseeffekter

Doser på 1,5 og 10 mg mangan i kosttilskudd kan gi økt risiko for negative helseeffekter på nervesystemet.

Det konkluderer Vitenskapskomiteen for mat og miljø i en vurdering av inntak av mangan i kosten og i kosttilskudd.

VKM har vurdert doser på 1,5 og 10 mg på oppdrag fra Mattilsynet. Den tidligere maksimumsgrensen for mangan i kosttilskudd var 5 mg per dag.

NEVROLOGISKE SKADER

Det foreligger studier som rapporterer at inntak av mangan tett opp til adekvat inntak kan gi uopprettelige skader på nervesystemet hos mennesker. De fleste av disse studiene er gjort på inntak av mangan i drikkevann.

I relevante dyrestudier har det ikke vært mulig å angi et inntaksnivå hvor det ikke er sett skadelige effekter, et såkalt NOAEL. Årsaken er at alle dosene som ble testet ga negative helseeffekter.

- Derfor er det heller ikke fastsatt et tolerabelt øvre inntaksnivå. På den bakgrunn konkluderer vi med at alle de tre dosene som vi har vurdert vil kunne gi økt risiko for negative helseeffekter, sier Alice Margareta Haugen. Hun har vært faglig leder for arbeidet.

MANGAN – NØDVENDIG MINERAL

Mangan er et mineral som mennesker trenger. Norske myndigheter har ikke gitt anbefalinger for inntak av mangan. I 2013 foreslo Den europeiske myndighet for næringsmiddeltrygghet, EFSA, 3 mg per dag som adekvat inntak.

Mangan finnes først og fremst i kornprodukter, frukt, grønnsaker, nøtter og kaffe/te. Det er lave konsentrasjoner av mangan i drikkevann i Norge.

Det finnes ikke data om daglig inntak av mangan i Norge. Nordiske næringsstoffanbefalinger har vurdert at behovet for mangan i skandinaviske land dekkes gjennom kosten. EFSA rapporterer at gjennomsnittlig inntak i EU er ca. 3 mg per dag.

VKMs faggruppe for ernæring, dietetiske produkter, ny mat og allergi er ansvarlig for risikovurderingen.

(Kilde: Vitenskapskomiteen for mat og miljø).

Gler seg over gode skulematvanar

Nøgde: Tonje Stølen Moen (t.v.) og Siv Anette Nyløy, foreldrerepresentantar for elevane på ungdomssteget ved Farnes skule, er nøgde med skulelunsjen Øvre Årdal kvinne- og famielag stelte i stand torsdag.

Servitørar: Desse seks damene frå Øvre Årdal kvinne- og famielag, f.v. Astrid Høgmo, Ida Thune, Bente Otterdal, Astrid Øren, Oddveig Indrebø og Inger Luggenes, laga skulelunsj til 100 skuleelevar.

Spanderer fire skulelunsjar - alternativ til skulebollar

Årdal: Både foreldre og elevar takka ja, då Øvre Årdal kvinne- og famielag baud på skulelunsj torsdag.

TEKST OG FOTO: KJELL ELDEGARD, SOGN AVIS, KJELL.ELDEGARD@SOGNAVIS.NO

– Dette set me veldig pris på. Det er flott at kvinne- og famielaget stiller opp og slår eit slag for gode og sunne matvanar for elevane på ungdomssteget her ved Farnes skule, seier Tonje Stølen Moen og Siv Anette Nyløy.

SOSIALT

Dei to representerte foreldra til dei om lag 100 elevane på 8., 9. og 10. klassesteget, då Øvre Årdal kvinne- og famielag diska opp med lunsj for elevane. Foreldrerepresentantane meiner at eit slikt tiltak har meir i seg enn berre det å fremja gode matvanar.

– Det er også eit viktig sosialt tiltak. Det

er veldig bra at elevane kan samlast og eta ei slikt måltid i lag, seier dei. Dette er også ei av grunngevingane til damene i Øvre Årdal kvinne- og famielag, som har lova fire skulelunsjar til elevane på ungdomssteget i løpet av 2017.

– I dag er den første. Sidan blir det ein skulelunsj i mai månad og to gonger ut på hausten, fortel leiar Ida Thune i det lokal kvinne- og famielaget.

Skulemat

Thune fortel at det å slå eit slag for sunn og næringsrik mat til skuleelevane, er noko som også Norges Kvinne- og familieforbund (K&F), som lokallaget ho leiar er tilslutta, arbeider aktivt for.

– K&F har ved fleire høve teke opp med

styremaktene spørsmålet innføring av eit måltid på skulen. Dette meiner me vil vera til hjelp for skuleelevane på mange vis. For det første at dei blir sikra eit sunt måltid i løpet av skuledagen. Noko som er veldig viktig. I tillegg er det med på å gje dei unge gode matvanar, ved at dei kan eta sunn og næringsrik mat i staden for usunn kioskmatt, seier ho.

Øvre Årdal kvinne- og famielag stilte med seks medlemmer til å gjera i stand skulelunsjen. Ida Thune fortel at kostnadane har også laget teke ein god del av sjølve.

– Resten har me fått dekt av sponsorar i næringslivet, seier ho.

(Kilde: Sogn avis. Gjengitt med tillatelse.)

K&F's BEREDSKAPSUTVALG

Av: Bjarnhild Hodneland, Beredskapsutvalget

Bjarnhild Hodneland
Leder

Anne Lise Johnsen
Medlem

Liv Holst
Medlem

Grete Nordbæk
Varamedlem

Plast

Elsket og hatet? Eller kanskje noe midt i mellom?

Vi har vel alle et forhold til plast. Nesten all plast, får vi vel si, for plast brukes i husholdningen, i leker, i hagen, ja også i klær og annet.

Gleden var vel ganske stor da vi fikk matbokser og frysebokser, og ikke minst plastposer, spesielt for søppelet vårt.

Alle ting har minst to sider og etter hvert kom også spørsmålet om plasten var giftig, om den kunne gjenvinnes, om oppbevaring og forsøplingen ute i naturen.

FARER

Vi har ikke plass her til å gå gjennom alle farer eller alle goder, men nevner noen. Leker var vel noe mange ble glad for at kom i plast, men også her advares man. Kvitt deg med alle plastleker som er kjøpt før 2013. Kjøp miljømerket til barna. Leker av hard plast er som regel tryggere enn myke plastleker, opplyser Miljødirektoratet. I dag er det strenge regler for giftstoffer i leketøy gjennom Eu-direktiver (fra 2009).

OPPBEVARING AV MAT

Vi har lært at vi skal bruke riktig plast til riktig bruk. Ikke bruke isbokser til blant annet restemat. Plastboksene gir ut en gift som kan sette seg i maten. Vi kan heller ikke bruke engangsflasker flere ganger. De skal til gjenvinning.

Plastbokser som er laget til oppbevaring av mat er merket med et glass- og gaffelsymbol. Eller med en påskrift som forteller at boksen har nettopp dette formålet. Matpapir, aluminiumsfolie, plastfolie og papptallerkener er emballasje som brukes én gang.

HVALEN PÅ SOTRA

Hvalen på Sotra har blitt kjendis, men dessverre en død kjendis. Årsak - kvalt av plastposer som vi mennesker har kastet fra oss i havet eller på strendene. Dette vekket både unge og eldre. Senere har vi hørt om flere hvaler, sist på programmet Lindmo på NRK. Gå gjerne inn på tv og se på programmet fra 7. april 2018 om du har muligheten. Det vil også komme et eget program senere om plast og havet.

Vi har sett en enorm interesse for å være med å rydde langs strendene og i havet. Særlig merker vi oss barn og unge som stiller opp. Børge fra Bergensområdet solgte gården sin og bruker tid og penger på å seile langs hele kysten vår for å rydde strender og havet.

HVA KAN VI GJØRE?

Hva kan så vi gjøre? Når det gjelder plastposer kan vi gjøre mye selv. Først og fremst kanskje ikke å bruke dem, eller bruke færre. K&F har flotte bærenett i stoff, og man kan også få stoffnett i butikken til noen få kroner.

Beredskapsutvalget håper og tror at dette diskuteres i K&F lagene. Inviter gjerne nabolaget til et diskusjonsmøte eller informasjonsmøte. Renovasjonsetatene er fine å ha med på et møte. Arrangere gjerne en dugnad ute i naturen. Fint både for unge og eldre. Ungdommene har vist et flott engasjement langs strendene etter historien med Sotrahvalen. La dette bli en K&F dugnad over hele landet både privat, i lag og krets.

TIPS FRA BIR (RENOVASJON, BERGEN)

- Ikke bruk kosmetikk, tannpasta og skureprodukter med polyetylen. Kjøp Svanemerke produkter.
- Vannløselig maling er laget av plast. Ikke hell malingsrester eller vaskevann fra pensler og ruller i avløpet.
- Unngå tepper, møbler og gardiner av syntetiske stoffer om du vil ha mindre mikroplast i husstøvet.
- Klær av plast, som fleece og polyester, frigir årlig 700 tonn mikroplast når de vaskes. Bruk tekstiler av naturfibre.
- Kast aldri engangslinser og q-tips i toalettet. De kommer hele ut i havet og blir til mikroplast.
- Slitasje av bildekk lager mye mikroplast. Unngå all unødig kjøring - ta beina fatt!

Kilder: Miljødirektoratet, BIR, BT, K&F

Materiell fra Norges Kvinne- og familieforbund

Tilbud!

- _____ Handlenett, sort m/hvitt trykk **kr. 50,-**
- _____ T-skjorte hvit m/lite farget emblem str XL, XXL **kr. 60,-**
- _____ Aktivitetskalender **kr. 25,-**
- _____ Melodibok **kr. 50,-**
- _____ K&Fs skrivebok m/linjer **kr. 40,-**

Profileringsartikler med emblem:

Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Fuego telysestake 1 stk. kr. 250,- 2 stk. **kr. 450,-**
- _____ Sans vase (Hadeland Glassverk) med K&Fs logo **kr. 350,-**
- _____ T-skjorte sort m/hvitt stort emblem str. M, L, XL, XXL **kr. 130,-**
- _____ K&F skjurf, hvit m/sort emblem, 34X166 cm. **kr. 130,-**
- _____ Smykkenål i sølv **kr. 480,-**
- _____ Halssmykke i sølv **kr. 530,-**
- _____ K&F-pin **kr. 15,-**
- _____ Lagledernål **kr. 190,-**
- _____ Lite flagg m/emblem **kr. 50,-**

Studieplaner registrert i Studieforbundet næring og samfunn

- _____ Prinsipprogrammet inkl. studieplan **kr. 100**

Skrivepapir, konvolutter o.l. m/emblem: Norges Kvinne- og familieforbund

- _____ Skrivepapir m/emblem A4, farger, 50 ark **kr. 100,-**
- _____ Møteplakat, A4. 4 farger 50 stk. **kr. 100,-**
- _____ Konvolutter m/emblem C5 format, 50 stk. **kr. 60,-**

Hefter, bøker, trykksaker

- _____ Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år", Lene Søgaard Gloslie **kr. 300,-**
- _____ Diktsamling, "Hold drømmen levende", Helene Freilem Klingberg **kr. 130,-**
- _____ Bok, "Gøy på landet", Anne Enger **kr. 95,-**
- _____ Bok, "...og rommene var så tomme at musene gikk med sørgeslør", M. Bolstad **kr. 80,-**
- _____ Vedtekter **kr. 25,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) hele **kr. 150,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) innhold **kr. 90,-**
- _____ Verktøykassen, (tidl. Tillitskvinnemappen) perm **kr. 60,-**
- _____ Tillitskvinnebevis **kr. 5,-**
- _____ Diplom, A4, **kr. 15,-**
- _____ Plakat m/emblem 50x65 cm. **Gratis**
- _____ Abonnement på Sentral- og Landsmøteprotokoller (pr. år) **kr. 275,-**
- _____ Gaveabonnement: Kvinner & Familie (pr. år) **kr. 150,-**
- _____ Årbok fra K&F **kr. 150,-**

Informasjonsmaterieill

- _____ Tidligere numre av medlemsbladet **Gratis**
- _____ Folder "Fremtiden - et felles ansvar" (Ny oppdatert versjon **Gratis**)
- _____ Innmeldingsskjemaer **Gratis**

Frakt kommer i tillegg på alle bestillinger.

Klipp ut

Navn/lag:

Adresse:

Postnr./-sted:

Vi ber om å motta materialet innen:

KUPONGEN SENDES:

Norges Kvinne- og familieforbund
Stortingsgaten 12
0161 Oslo

Tlf: 22 47 83 80

E-post: post@kvinnerogfamilie.no

Hvitt skjerf med logo

Skjerfet er laget av hvit silke og har K&Fs logo påsatt i sort, behagelig å ha på både sommer s om vinter, **pris kr. 130,-**

K&Fs T-skjorte

T-skjorte i 100% kjemmet bomull, sort med godt synlig emblem i hvitt. Finnes i str. M, L, XL og XXL. **Kr. 130,-**

Sans Vase

135 mm. **Kr. 350,-** med K&Fs logo

Smykkenålen

Pris kr. **480,-**

Kun kr. 50,-

K&Fs Handlenett

Kjøp K&Fs handlenett og støtt forbundet samtidig som du sparer miljøet for plastnett fra butikken! **Kun kr. 50,-**
Vi har rikelig av disse på lager.

Fuego telysestake

1 stk. **kr. 250**, 2 stk. **kr. 450,-**

Halssmykke i sølv

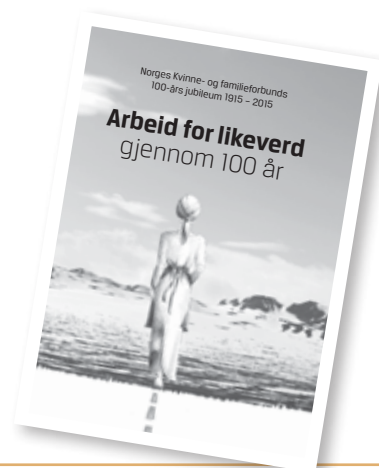
Pris kr **530,-**

Diktsamlingen "Hold drømmen levende" til **kr. 130,-**
"... og rommene var så tomme at musene gikk med sørgelør" til **kr. 80,-**

Jubileumsboken

Jubileumsboken "Arbeid for likeverd gjennom 100 år" til **kr. 300,-**

Se forøvrig alle våre varer i nettbutikken vår på hjemmesiden.

Liste over K&Fs tillitskvinner

Sentralstyret

Forbundsleder

Elisabeth Rusdal
Skogveien 41, 1368 Stabekk
Tlf. 913 28 164 (mob)
E-post: elisabeth@kvinnerogfamilie.no

Nestleder

Sonja Kjølraug
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
Mob: 975 15 971
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no

Nestleder

Wenche Rolstad
Skarimoen 32, 2760 Brandbu
402 44 896 (mob)
E-post: wenche@kvinnerogfamilie.no

Medlem

Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 55 34 60 04 (p) 950 41 886 /
952 23 748 (mob)
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Medlem

Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 149, 5527 Haugesund
Tlf. 52 73 70 67 (p) 906 27 735 (mob)
E-post: emikk@online.no

Medlem

Anne Margrethe Eggestøl
Beisvågvegen 103, 7810 Namsos
Tlf. 916 93 920 (mob)
E-post: anne.eggestol@ntebb.no

Medlem

Oddlaug Hovdenak
Åsleet 45, 6456 Skåla
Tlf. 951 24 753 (mob)
E-post: oddlaug.hovdenak@hotmail.com

1. varamedlem

Elin Hvidsten
Bekkjarvikveien 24, 5114 Tertnes
Tlf. 915 84 287 (mob)
E-post: elin.hvidsten@live.no

2. varamedlem

Inger Berger
Ekkilsøyveien 72, 6530 Averøy
Tlf. 976 14 248 (mob)

Kretsledere

Akershus

Solvor Larsen, Slorattoen 154, 1405 Langhus
E-post: solvor68larsen@gmail.com
E-post til Akershus krets: akershuskrets@gmail.com
Tlf. 64 86 64 74 (p) 97 09 91 04 (m)

Aust-Agder

Postkontakt
Else Marie Holm
Bergstø 10 C, 4790 Lillesand
E-post: elsemarieang@gmail.com
Tlf. 37278688/95098100

Bergen og Midthordland

Eldbjørg Gunnarson
Morviklien 23
5124 Morvik
Tlf.: 97 98 37 91/55 53 11 94
E-post: eldbgu@online.no

Finnmark

Postkontakt Hedvig Hansen
Postboks 142, 9770 Mehamn
E-post: hansenhedvi@gmail.com
Tlf. 95 18 35 28 (m)

Hedmark

Anne Lise Bryhn
Mogopveien 23, 2409 Elverum
E-post: anli-bry@online.no
Tlf. 62 41 70 53 / 45 25 46 21

Hålogaland

Gunn Evjen
Evjenveien 386
8056 Saltstraumen
Tlf.: 94 83 11 12
E-post: gunnda@live.no

Nord-Trøndelag

Anne M. Eggestøl
Elvalandet, 7810 Namsos
E-post: anne.eggestol@ntebb.no
Tlf. 91 69 39 20

Oslo

Liv Aasa Holm,
Sørkedalsveien 210,
0754 OSLO
E-post: livaasaholm@gmail.com
TLF: 95 16 35 24

Rogaland

Ingebjørg Rasmussen
Anton Brøggersgate 15, 4041 Hafrsfjord
E-post: rasmussen.ingebjorg@gmail.com
Tlf: 51 55 62 51 (p) 98 82 40 18 (m)

Romsdal

Gerd Røsberg
Istadvegen 665,
6453 KLEIVE
Tlf.: 93 67 38 78
E-post: ger-roe@online.no

Sogn og Fjordane

Aina Alfredsen Førde
Ytrehus, 6723 Svelgen
E-post: ain-f@online.no
Tlf: 47 33 75 65 (m)

Sunnmøre

Anita J. Kvalsund
Mulevikvg. 40, 6098 Nerland
Tlf.: 41 22 64 04
E-post: anitaj-k@hotmail.com

Hotellavtaler

Norges Kvinne- og familieforbund kan nå tilby flere gode hotelltilbud til våre medlemmer.

Hos Scandic-kjeden er det inngått en avtale som gir inntil 10% rabatt på enkeltovernattinger. Det kan forekomme kampanjepriser som gir lavere pris enn avtalepris. Da lønner det seg selvfølgelig å bruke denne. Prisene vil variere mellom hotellene. Det gis rabatterte pris for konferanser. Be om tilbud. Avtalen gir også gode priser på Scandic hotell i Sverige og Danmark. For booking må eget avtalenummer benyttes.

Forbundet har også et samarbeid med Thon Hotels. Her gis det rabatterte priser på inntil 21% ved Business Deal. Det vil si at bookingen må gjøres på internett med eget avtalenummer. Ved konferansebooking må bookingen gå via våre kontaktpersoner.

For alle avtalene gjelder krav om å benytte forbundets avtalenummer. Dette får du ved henvendelse til sekretariatet eller til ditt lokallag. Fullstendig informasjon om avtalen ligger på lukket side på vår hjemmeside: www.kvinnerogfamilie.no

Vest-Agder
Postkontakt
Eva Ousbey
Neseveien 38, 4514 Mandal
E-post: ousbey@online.no
Tlf: 38 26 58 00

Vestfold
Anne-Lene Spanthus
Uttheimgt. 9, 3181 Horten
E-post: als@jobbdirekte.no
Tlf: 91 59 99 79

Kom.-/utvalgsledere: Valgkomiteen

Leder
Anne Enger
Fjellveien 70, 3518 Hønefoss
Tlf. 911 79 287
E-post: a-enger2@online.no

Kontrollkomiteen

Leder
Kristin Hansen
Tlf 90564730
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
E-post: krihan6@online.no

Prinsippprogramkomiteen

Leder
Edel Mikkelsen
Flotmyrgaten 32
5527 Haugesund
Tlf.: 906 27 735
E-post: emikk@online.no

Internasjonalt utvalg

Leder
Anne Marit Hovstad
Fjæreveien 161, 4885 Grimstad
Tlf: 37 04 14 48 (p) 95 87 79 09 (m)
E-post: annemarit@hovstad.com
Prosjektleder
Kristin Hansen
Munkerudåsen 22 E, 1165 Oslo
Tlf 90564730
E-post: krihan6@online.no

Beredskapsutvalget

Leder
Bjarnhild Hodneland
Torvli 7, 5122 Morvik
E-post: bjhodneland@gmail.com
Tlf: 55 18 64 93 (p) 92 89 31 55 (m)

Nordens Kvinneforbund

2. representant
Sonja Kjørlaus
Holteigveien 17, 6854 Kaupanger
E-post: sonja@kvinnerogfamilie.no
Tlf: 97 51 59 71 (m)

ACWW representant

Christine Andreassen
Walemsviksv. 25, 5165 Laksevåg
Tlf. 55 34 60 04 (p) 950 41 886 /
952 23 748 (m)
E-post: christine.andreassen@outlook.com

Kvinner Frivillige Beredskap

Postboks 1550 Sentrum
0015 Oslo
Besøksadresse:
Bygning 60, Akershus festning.

Fokus

Forum for Kvinner og Utviklingsspørsmål
Storgata 11, 0155 Oslo
E-post: fokus@fokuskvinner.no
Tlf: 23 01 03 00

Studieforbundet næring og samfunn

Postboks 9388 Grønland, 0135 Oslo
Epost: post@naeringogsamfunn.no
Tlf: 22 17 66 00

**Mange lag er nå direkte tilknyttet
Forbundet. Se vår hjemmeside www.kvinnerogfamilie.no under Lag i fylker
uten kretsledd.**

**ABONNER PÅ
MEDLEMSBLADET
3 UTGAVER
I 2018**

**Kun
kr 150.-**

Returadresse: Norges Kvinne- og familieforbund, Stortingsgata 12, 0161 Oslo

Dette er Norges Kvinne- og familieforbund

Som medlem får du:

- Tilbud om advokatbistand
- Rabatt på hotellovernatting.
- Medlemsbladet Kvinner & Familie 3 ganger i året
- Tilbud om kurs, konferanser, reiser mm. gjennom ditt lokallag/krets

Ditt medlemskap er viktig!

Våre arbeidsområder er:

- Husmorvikar
- Innføring av skolemat over hele landet
- Fødetilbudet – økt utdanning av jordmødre
- Integreringsarbeid og aktiviteter lokalt

Synes du at en av de aller viktigste oppgavene i samfunnet er å gi barna et godt å trygt oppvekstmiljø? Og vil du gjerne ha mer tid til barna dine uten at det går utover økonomi og yrkeskarriere? Da kan Norges Kvinne- og familieforbund være noe for deg!

Målet er samfunnspåvirkning i kvinne og familiepolitiske spørsmål nasjonalt og internasjonalt.

Våre satsningsområder er: Kvinnepolitikk • Familiepolitikk • Miljø- og forbrukerpolitikk • Internasjonalt samarbeid

Jeg ønsker medlemskap i Norges Kvinne- og familieforbund

Klipp ut

NAVN:

FØDSELSÅR

ADRESSE:

POSTNR.-/STED::

LOKALLAG:

KRETS:

E-POST:

TELEFON:

INNMELDINGEN SENDES:

Norges Kvinne- og
familieforbund
Stortingsgata 12,
0161 Oslo
Tlf.: 22 47 83 80

☐ Bekreftelse: Jeg samtykker at mine personopplysninger kan benyttes av forbundet til medlemsblad, forbundsnytt, invitasjoner og medlemslister som sendes ut til tillitsvalgte.